46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 517 Հ. ՊՈԼԻՍ, 2/15 ՅՈՒՆՎԱՐ 1903 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՇԱԲԱԹ 2 ՓԵԱՆՈՒԱՐԻ ՍԱՆԻ 13:8

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ԳՐԻՉ ՄԻ ԳՆՈՐԴԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՄԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ
38, Գալաթա Ալի մահալէ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լրեն տարբեր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅՕՊԵՐՊ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
ادارهٔ خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۸

ԳԻՆԸ ՍՊԱՌՈՒԹԻՒՆԻՆ
Տարեկան Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 ղրշ. 50 ղրշ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 12 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՍԱՆՆԵՐ
Մէկ տեղեմի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ տեղեմի ուրիշ ծանուցմանց համար մանաւորապէս պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Մեր մասնաւոր թղթակիցէն)

Ա.

Բուն փրկիրը և իր գիրքը։—Հայ վանականները։—Ճիպուտիի երկաթուղին։—Վկէ մեթր թանձր փոշիով դպտա մը։—Կուր-կուրանները։—Թագաւորի մը մահը։—Վայրի գազանները։—«Լէվրէկ» ձուկին համը։—Եկեղեցի մը և անոր ձգած ապաւորութիւնները։—Կոթողի պէս լեռ մը։—Տեղ մը ուր գիշերը կը սառիս և ցորեկը կ'այրիս։—Ատոիս-Ապապա։—Անգլ. դեսպանատունը։—Կարմիր խալի հիւանդանոցը։—Նէկիւսին պալատը։—Իր մասերը։—Հայոց թաղը։—Հապէշիստանի տուները և իրենց չինուածքը։—Գրեթէ ձրի գերիներու հաւկթաձեւ տաներ։—Ընթանթօ լեռը և իր վրայի աւերակները։—Աչտարակաձեւ ցեկեղեցիները։—Հայ գաղթականները։—Ի ամիս ընդդէմ անձրեւ, կայծակ, կարկուտ...—Տարին 3—400 հոգի զոհ փոթորիկին։—Գլխու փորձանք թռչուններ։—Ընտանի կենդանիներ։—Բանջարեղէնները և պտուղները։—Կրօնքները։—Մեծ ծառ մը, մեծ գէտ մը, կամ մեծ վիշապ մը՝ որոնք Գերագոյն էակներ են։—Հապէշներուն քրիստոնէութիւնը։—Եկեղեցի մը որ պարարտ է և աէրտէրներ որոնք..։ կ'ուզէին կը նեռեն։—Ղպտիները և մենք։

Ատոիս-Ապապա (Եթիոպիա), 23/6 Նոյեմբեր 1902

Հապէշիստան կը տարածուի Կարմիր Ծովէն մինչեւ Հնդկաց Ովկիանոս, արեւելքէն մինչեւ Ռոմալիի լեռը, Նեղոս և Սուտանի մէկ մասը։ Հապէշիստանի ամէնէն բանուկ նաւահանգիստն է Ճիպուտի որ Ֆրանսական պաշտպանութեան տակ է և կը կառավարուի Ֆրանսական կառավարիչով մը՝ սակայն Անգլիոյ հետ եղած պայմանագրութեան մը համաձայն Գրանսա կարող չէ ապիտակարգի զինուոր մը ղրկել հանել՝ նոյն իսկ պէտք եղած տեղն։ Ծովէն վեր ունի իր 68 քիլոմէթը երկիր, որ մէ անդին կը սկսի Հապէշ լեռնաշխարհը։ 69դ քիլոմէթին վրայ կը տեսնուին Հապէշ զինուորներ որոնք կարգ քերնուն վրայ խալ մը ունին։

Ճիպուտիի մէջ կը գտնուի իբր 50ի չափ ապիտակարգի, որոնց 20ը վաճառական են, իսկ մնացածները երկաթուղիի պաշտօնեայ։ Հայ վաճառականներէն նշանաւոր է Տիար Մաթիկ Գէորգեան վաճառատունը, նոյնպէս Տիգրան Էպէկեանի և Նիկողոս Խաչատուրեանի վաճառատունները։

Ինչպէս յայտնի է, Ճիպուտի միջազգային զինուոր ամուրդի կեդրոն է, ուսկից անոնք կ'արտածուին դէպի Պարսկաստան և Հապէշիստան։ Կառավարութիւնը իւրաքանչիւր հրացանէն և ֆր. մաքսատուրք կ'առնէ, ըլլայ զէնքը 20 ֆրանքնոց, ըլլայ 1000 ֆրանքնոց։

Ճիպուտիի երկաթուղին կ'երկարի դէպի վեր 200 քիլոմէթիի չափ. ծովէն ապրանքները կը հասնին 160դ քիլոմէթը որ Լաս-Հարար կ'ըսուի, ուսկից կը բեռցուի ուղտերու՝ դէպի վեր փոխադրելու համար։ Այս կայարանը չինուած է դաշտի մը վրայ որուն գետինը ծածկուած է մէկ մէթր թանձր փոշիով, ամէն ալ անպտուղ կը փչէ, ոմանք որ ուսումնասիրեր են՝ կ'ըսեն թէ հոն ոչ մի ոտնաչափ ջուր չկայ, ետ։

Ասկից դէպի Կելէտա տասը օրուան ճամբայ մըն է, հոս է Սոմալիներու կեդրոնը, հոս կը փոխուին ուղտապանները. ասկից Հարար երեք օրուան ճամբայ է։ Ապրանքները դէպի վեր ուղտով կ'երթան, ուստի պէտք է այս ճամբան ձգել և մտնել դէպի հիւսիս՝ Տանքիլներուն ճամբան։ Մինչեւ հոս՝ ճամբան բոյս, խոտ կամ ծառ չկայ, Ճիպուտիէն սկսեալ մի միայն սեւ քարեր են գետինը։ Կելէտա կը կառավարուի Հապէշ կառավարիչով մը որ ունի 500ի չափ քրիստոնեայ զինուոր։ Կելէտայէն մինչեւ Ֆիֆիտիթ բռնուած տեղը «Լուրկուրայի» երկիր է, որոնց լեզուն Կալլայերէն է։ այս քաղաքը սահմանագուխն է Տանքիլներուն Թամպաքօ Թագաւորին, որ քանի մը օր առաջ մեռաւ Անգլիացիի բռնութեան մէջ։

Տանքիլի երկրէն մինչեւ Թամիրեա-Մալքա գետը կը տեւէ 35 օր. այս գետին երկու եզերքը խոշոր ծառերով լեցուն անտառ մը կը ձեւացնեն. ճամբան լայն դաշտի մը վրայ է և տեսարանը չատ գեղանի է։ Վայրի կենդանիներ չատ հատարակ են հոն։ Կովի մեծութեամբ եղջերուներ, ափրիկեան գայլեր, առիւծներ ցերեկ ատեն կը վխտան։ Այս գետին ձուկերը չատ համով են, և մեզ կը յիշեցնեն Պոլսոյ ամենապատուական «լէվրէկ» ձուկը։

Ասկից ակամայ ճամբայ կ'ելնենք, սեղոյն բնական տեսարանին գեղեցկութենէն չկրնալով բաժնուիլ։ Ճամբան կը տեսնուին Հապէշցի ուղեւորներ, տուներ, կիներ և այլն. չմոռնամ ըսելու թէ, հեռագրական թելերու ձողերը կան, որոնք սիրտ կուտան կարծես անապատային ճամբորդութենէն վերջ իրենց քաղաքակրթութեան նշան մը։ Զորս օր վերջ կը հասնին Ճօպա ոակուհիներու կեղծ ու պարիր պէյրանքներուն զոհել, ասկում կ'ազդեր իրեն ու իրկուան՝ աւելի վերմ սիրով կը վերաբերուէր իրեններուն, երբ ներկայացուած հրապոյրէ մը խոյս տալու քաջութիւնն ունեցած ըլլար ցորեկը։

Իսկ ընտանիքին միակ աղջիկը օրիորդ Մելինէն, մխիթարութիւնն էր երկու ամուսիններուն, որոնք իրենց պատահած երջանկութենէն արբելու, կը գուրգուրային իրարու վրայ և չարունակ Մելինէով կ'զբաղէին։ Օրիորդին ցորեկուան ամբողջ արարքը խոսակցութեան նիւթ կը մատակարարէր երկու ամոլներուն միջեւ ու Շարամով դիշերները զաւակին ասրված նոր լեզուներն ու ու հմտութիւնները տեսնելով, անճառ ուրախութիւնով կը պարուրուէր։ Բարի մարդը լիարուն կը վարձարէր աղջկանը դասատիարակուհիները ամէն անգամ որ Մելինէի առաջդիմելուն մէկ նոր ապացոյցը ստանար։ Ինքը չգաւորութեան պատճառով՝ հոգիի մայրենի լեզուն կրցած էր սորվիլ, իսկ կինը՝ ատ ալ չէր գիտեր։ և այս տգիտութիւն եթէ աղքատ Շարամովներու համար ներելի ըլլար իսկ, մեծատարածամ, հանքատէրի մը համար բնականաբար աներելի պակաս մ'էր։

Նիւթականին հետ, իրենց կեանքի պայմաններն ու բարեկամութեան և տեսակցութեան շրջանակներն ալ փոխուած էին. տ'ի Թիֆլիզի հոփարներն ու պարզուկ դրացիները չէին իրենց հիւրերը, այլ մեծամեծ դրամատէրներ, Եւրոպացի վաճառականներ, հարատարգէտներ, հանքախոյզներ էին որ կ'այցելէին Շարամովի ճոխ բնակարանը ուր կը փայլէր Օր. Մելինէի արժանիքը։ Փոքրիկ սիրուն աղջիկը տան թարգմանն էր գրեթէ, որ իր տարիքէն չըսպասուած հիւրամեծարութիւններ կ'ընէր, իւրաքանչիւր ազգութեան պատպատկանող հիւրերուն հետ իրենց մասնաւոր լեզուով խօսելով, ինչ որ բնականաբար ասոնցմէ մը եւս կը բարձրացներ իր մեծագոյն գլուխը։

Պաքուն սովորական քաղաքներէն չէ, այնքարհի ամէն կողմէն բախտախնդիրներ, յուսահատներ կեանքի զգուշաղներ՝ հոն կը դիմեն իրենց բախտը փորձելու համար։ Ասոնց մեծագոյն մասին տեսակէտը եղած է կա՛մ հարստանալ և կա՛մ վերջնականապէս ջախջախուիլ։ Պաքուի վատառողջ կլիմային ու ապականած մթնոլորտին մէջ։ Բախտին անակնկալ ելեւէջները ամենէն աւելի այս նաւթի քաղաքին մէջն է որ կը տեսնուին. այս տարի աղքատ բեռնակիր՝ գալ տարի հարուստ միլիոնատէր. այս է Պաքուի տասնեակներ ընուած տեղը որ ունի հեռագրական կայան մը, կառավարիչ և բնակութիւն. ասկից կարելի է հաղորդակցիլ «Հարհարտի և Ատիս-Ապապայի հետ։ Երեք օր ճամբորդելէ վերջ կը հասնինք գալաներու մէջէն, տեսնելով առաջին անգամ եկեղեցի մը որ կարծես ուրիշ ապաւորութիւն կ'ընէ մեր վրայ. արդեօք իրա՞ւ է թէ ոչ, ըսելով կը հասնինք Պալչրի լերան ստորոտը։ Այս լերան բարձրութիւնն է հազար հարիւր մէթր, կոթողի մը պէս է, վերի և վարի մարդիկ կրնան խօսիլ, և արդարեւ լաւ կը լսուի ձայնը. իսկ վերելքը կը տեւէ երկու-քսանկէս ժամի չափ. յետոյ նորէն դաշտ մըն է 18 ժամուան տեղ։ Այս տեղի անունն է Վաֆի-Տէնսա. գիշերուան ցուրտը անկարելի է նկարագրել. տաղաւարիդ մէջ գտնուած ջուրը սառած կը գտնես առաւօտն։ Ցորեկուան արեւն ալ կիզիչ է։ 10 ժամ վերջ կը հասնինք մեծ գեղակ ըսուած տեղը 3 օրուան ճամբորդութեան մէջ։ Ծառ կամ փայտ չի գտնուիր կրակ վառելու համար, ասկից ալ հինգ ժամ ետք, կը հասնինք Ատիս-Ապապա։

Քաղաքին ժուռքը սքանչելի է, դեռ քաղաք չեղած ալ կողմը կ'իյնայ անդր. դեսպանատունը, որ կը բաղկանայ եկեղեցի 9 տուներէ. ճերմակ ներկուած. ո՛ր կողմէն որ դիտուի միայն 3 տունը կ'երեւայ, միւս 6ը առջեւի կամ ետեւի կողմը կը մնան։

Դէպի տաղ երթալով կ'երեւի ռուսական կարմիր խալի հիւանդանոցը, դէմերնիս ունենալով միշտ կայսերական քարեկիր պալատը՝ բլուրի մը վրայ, որ ունի գահատուն, զօրանոց, ընդարձակ մշակեալ պարտէզ մը և չոմարան մը։ Շէնքին բարձրութիւնը 50 մէթրի չափ է. վրան 3-4 չանթարգիներ ունի, երկու հատ երկաթեայ լաւ թէրասներ և բարձր աշտարակ մը իբր դիտարան։

Դէպի յառաջ երթալով 25 վայրկեանի չափ, ալ կողմերնիս կը գտնուի Հայոց թաղը, իսկ ձախերնիս լեռնադաշտ մը ուր կը բնակին հնդիկները, Արաբները և Հապէշները. հոս է նաև քաղաքիս մեծ շուկան, կիրը կայ Ս. Գէորգ եկեղեցին որ ունի գերեզման մը չատ ընդարձակ։

Եթովպիոյ աւուրը քարաշէն չեն այլ փայտաշէն և միայրկ. ձեւը կլոր 5-20 մէթր արամագիծով, կղմինտրի տեղ կայ լաւ ամանրուած հատ տեսակ մը խոտ, որ կը պահպանէ ցուրտէ, անձրեւէ և արեւէն։

Պարապ գետին չատ է այս երկրին մէջ և չափելով չեն ծախեր, մարդ կարող է մեծ գետիններ առնել ոտան գինով և շինել մէջը չատ մը տուներ՝ անագին պարէքներով։

Սպիտակամորթներուն տունը հաւ. կրթաձեւ է, միայրկ կամ երկայրկ, բարձր առատաղավ հիւսուած, Եթովպական ճաշակով, երկու կողմը մէկ մէկ սենեակ իբր ննջարան և մէջտեղը շարդարուած սալօն մը 100 քառակուս մէթր ընդարձակութեամբ։ Այս տուներուն իբր ծախս կ'երթայ 180-250-300 անգլ. ոսկի։

Քաղաքիս Հիւսիսային կողմը և մէկ ժամ հեռու կը գտնուի Ընթոթօ լեռը որ գեղանէն ունի 800 մէթր բարձրութիւն, իսկ ծովէն 5600. մէթր այս պատճառաւ սառաթիկ ցուրտ կ'ընէ։ Այս լերան գագաթին վրայ է նախկին Ընթոթօ մայրաքաղաքը, այժմ աւերակ։ հոն է կայսերազուն իշխանին գերեզմանը, և ուր դեռ կանգուն կը մնան կայսրութեան նախկին պալատին կիսաւեր պատերը՝ 15-20 մէթր բարձրութեամբ։ Կայ հոս 2 մեծ եկեղեցի, մին Բակուէլ, իսկ միւսը Մարիամ Բակուէլ քառայարկ և քարուկիր է, 35 մէթր տրամագիծով որ երթալով կը բարակնայ. վերի յարկին տրամագիծը կը մնայ աշտարակաձեւ և 10 մէթրի չափ. բարձրութիւն է 55 մէթր։ Իսկ Մարիամ եկեղեցին երկայրկ է և ունի 25 մէթր բարձրութիւն։ Բակուէլ չինուած է Վեհ. Մենելիքի Թագաւորութեան օրով, իսկ Մարիամ Ն. Վեհափառութեան կայսրութեան օրով։

Եկեղեցւոյ ճիշտ փոքր մօտելը չինուած է Վեհ. Մենելիքը. տալով զայն տաճարատան Հայ դաղթականներուն, որոնք չենքը ամբողջապէս լրացուցած են. այս եկեղեցիին վրայ գրուած նանթարգելը և արծաթեայ գուսանը նուիրած է, հանգուցեալ Տիար Տիգրան Մկրտիչեան, բնիկ Պարտիզակցի։

Շատ նահանգը ժամանակաւորապէս տարւոյն 4 ամիսը կ'անձրեւէ անդադար. կարկուտ, փայլակ և կայծակ կայ միշտ, կարծես թէ քաղաքները պիտի կործանին, գիշերը փայլատակէն լուսլոյս է քաղաքը։ Թէ տեղացիք և թէ Եւրոպացիք չատ կը սոսկան այս տեսարանէն, քաղաքէս և չրջակայներէն 300-400 հոգի կը զոհուին այս 4 ամիսներուն մէջ. գուցէ չի գտնուիր երկրագնդիս վրայ այս տեսակ օսոկալի եղանակ ունեցող երկիր մը։

Կլիման բարեբեր է. երկիրը եթէ խնամուի. պէտք եղած կերպով՝ ամէն ինչ կը բուսնի, նոյնիսկ խաղող։ Պէտք է սակայն ծառին վրայի պտուղները չդրչոյով մը ծածկել, թռչուններէն պատսպարելու համար։ Արմիք չատ ման. ոչխար մը կը գնուի 5 ֆր.ի, եզ մը 20 ֆր.ի, իսկ կով մը՝ 40-100 ֆր.ի, ըստ տեսակին։ Ճերմակ ոչխարի բուրդը հազուագիւտ է սեւ տեսակ բաւական կայ, տեղացիք այս բուրդէն կը շինեն, հատ և դիմացկուն «պրանուց»ներ որոնք կը ծառայեն թէ՛ իբր վերարկու, և թէ անձրեւանոց։

Եթովպիոյ թռչուններուն և անանց թռչուն վրայ դաղափար ունենալ անկարելի է գրեթէ և անանք վնասակար են մեծ մասով։ Օրինակի համար. հնձման ժամանակէն 3—4 շաբաթ առաջ ագարակապանին մօտ կը ժողվուին իր բարեկամները, հունձքին քանակութիւնը որոշելու համար. եթէ 1000 անգլ. ոսկիի չափ որոշեցին, 3—4 շաբաթ վերջ 200 ոսկիի կ'իջնէ քանակութիւնը, որովհետեւ մեծ մասը թռչունները կերած են։ Այս բանին առաջքը առնելու համար պէտք է մէկ—երկու հարիւր մշակ ունենալ, որոնք օդին մէջ երկայն չուռաններ շարժեն թռչունները վախցնելու համար, սակայն աս ալ մեծ օգուտ մը չունի։ Հարրարի մէջ ամէն տեսակ բանջարեղէն կայ և չատ ածան, նոյնպէս տանձ, խնձոր, խաղող, ձմերուկ, սեխ, վարունկ, սերկեւիլ, և այլն։

Իսկ քաղաքիս մէջ երկու տարիէ ի վեր բանջարեղէն կը մշակուի. Ֆրանսացի վաճառականի մը կողմէ որ տաք և բարեր դաւտի մը մէջ մեծ ագարակ մը ունի, այսու հանդերձ ապտակմորթներն ալ քիչ չատ կը ցանեն իրենց ատն պարէքներուն մէջ։

* * *

Գալով կրօնքներուն՝ Սոմալիները, Տանքիլները և Կալլաի մէկ եղը Ատուածապաշտ են, իսկ Ամհարա, Կոնարիք, Թիկրիք և Կուրկիք քրիստոնեայ։ Բուն Կալլաները Գերագոյն էակի մը «Վակ» կ'ըսեն։ Գերագոյն էակ ըսելով պէտք է հասկնալ, մեծ ծառ մը, մեծ գետ մը, կամ մեծ վիշապ մը, վերջապէս մեծ բան մը։ Եթովպացիք թէև քրիստոնէութիւնը ընդունած են Դ. դարէն ի վեր, սակայն հին Մովսիսական օրէնքով խառնուրդ բան մըն է կրօնքնիս։ Եկեղեցիին մէջ կը կացուցեն թմբուկներով, կը պարեն, և քահանաներն ալ կ'ելուկ կը նետեն։ Սեւամորթ եպիսկոպոս չունին։ արդի եպիսկոպոսին է Ապունա Մաթէոս ըսուածը որ ազգով խպտի և եգիպտացի է։ Խպտիները մեզմէ ամէն բրթան, ունենալով հոս եպիսկոպոս մը։ իսկ մեր եպիսկոպոսները Նոյ ըրին, չեմ գիտեր ինչ նկատումով. եթէ այսպէս չ'ըլլար՝ կարելի է հիմայ աւելի մեծ թիւ մը ունեցած կ'ըլլայինք հոս։

ԼԵՒՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Միմիայն «Մանզումէ»ի այն ընթերցողներուն յատուկէ, որոնք թիւ 431էն սկսեալ թերթ կը գնեն։ Աշխարհաբար Նարեկը բացէն պիտի չծախուի։

ԺԱՄԱՆԱԿ

Մարդիկ իրենց կեանքին համար այլ և այլ կարճ և երկայն շրջաններ սահմանած են՝ որոնց ամբողջութիւնը պարփակուած է Ժամանակին մէջ։ Օրը սովորական է արդէն, որ հետզհետէ ծագում առած է շաբաթի, ամիսի, տարիի ու օրուան չարունակական փոփոխութենէն յառաջ եկած են տարուան չորս եղանակները մեզի համար՝ որ բարեխառն գօտիին տակ կ'ապրինք, մինչդեռ ուրիշներու համար երկու եղանակ։ Այս ամէնքը իրարու միացնող ընդհանուր կապը ժամանակն է դարձեալ։ Օրերը, շաբաթները, ամիսները, տարիները և դարերը իրարու կը յաջորդեն չարունակ ու կը փոխուին միշտ։ Զուարթ օրուան ետեւէն կու գայ տխուր օրը, գարնան անուշաբոյր եղանակին կը հետեւի ամառ՝ իր հեղձուցիչ օդովը, ապա կը հասնի աշունը մեղմ, ու անկից վերջ փոթորկալից ու ձիւնաբեր ձմեռը, որ սարսափն է աղքատին ու հմայքի եղանակն է հարուստին։ Առատութեան տարիներուն կը յաջորդեն չատ անգամ սովի և նեղութեան տարիներ, ազիատութեան դարերը տեղի կուտան լուսաւորեալ դարերուն, ու այս ամէնուն միւսինան գիծը նոյնպէս ժամանակն է որ միշտ և յաւիտեան անփոփոխ է։ Սխալ հասկացողութեամբ և սխալ մեկնութեամբ այնպէս կը կարծենք թէ ժամանակները կը փոխուին, կ'երկննան կամ կը կարճնան։ Ժամանակը չար է կ'ըսուն երբ դժբաղդութիւն մը հասնի ու երջանիկ է ժամանակը կ'ըսուն միւսերան՝ երբ առատութիւնը և լիութիւնը անպակաս են. բայց եթէ մարդս պահ մը լաւ մը քննէ մտածէ ու խորհի իր չուրջը տեղի ունեցած բոլոր իրողութիւններուն վրայ, պիտի տեսնէ որ չարաչար կերպով սխալած է եղեր, վասն զի ժամանակը նոյն է ու մարդս զայն փոփոխել կը կարծենք ազիատութեամբ։ Մեր վիճակը, կացութիւնը, մեր ապրելու կերպը, մեր գործելու եղանակներն են որ կը փոխուին չարունակ, մինչդեռ ժամանակը նոյն է միշտ, անհուն է այն և անսահման։ Այո՛ անհուն էր այն և անսահման անցեալին մէջ, նոյն է ներկային մէջ ու նոյն պիտի մնայ ապագային մէջ։ Զանի փոփոխել, կարճցնել կամ երկարել անկարելի է։ Ժամանակը մարդուն գերին չի կրնար ըլլալ, մեր իշխանութեան տակ չի կրնար մանել, անդիկի կը նմանի, միշտ կը չարժի, բայց չի փոխուիր։ Մենք ենք որ իր անսահման իշխանութեան տակ կը մտնենք, մենք ենք որ իր անչեզի օրէնքներուն կը հնազանդինք ստիպուած, մենք ենք որ մէկը Պաքու գայ և պարոն Շարամովը չճանչնայ։ դուք արդէն հանրածանօթ էք, մնաց որ օրիորդ Ճինա, դեռ Եւրոպա գտնուած ատենէն իսկ լսած է եղեր ձեր համբաւը՝ ուրիշ դերասաններէ։

—Ատիկայ չիտակ չկրնար ըլլալ, յարեց Շարամով, քանի որ ես սովորութիւն չունիմ թատրոն յաճախելու։

—Այո՛, պատասխանեց գնուճ արբածը, և բուն իսկ այդ պարագան է որ երախտապարտ ըրած է գեղանի օրիորդը ձեզ, որ կ'ըսէ թէ, քանի որ պարոն Շարամով հանդիպ չէր զգար ուրիշ թատերախումբէ ու իր ամենօրեայ ներկայութեամբը փայլը կ'աւելցնէ մեր ներկայացումներուն, ըսել է մեծ պատիւ կ'ընէ մեզ, որուն համար երախտապարտ եմ։

—Դուք օրիորդը կը ճանչնա՞ք, հարցուց հանքատէրը, հպարտ չեչտով մը։

—Ինչ ըսել է, ամէն օր ծառայութեանը մէջն եմ օրիորդին, որչափ ատեն որ Պաքու մնայ։

—Շատ լաւ, փոխադարձաբար իմ չնորհակալութիւններս ալ յայտնեցէք իրեն։

(Շարունակելի)

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 32

ԿՆՃՈՌՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ

Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

Լուսաւորչի տուրբ հաւաքը, հոգեւնական ներմուծանութիւնը խոր արմատ ձգած էին Շարամովի օրին մէջ որ ամէն հրապոյրներու դիմադրելով՝ կը ջանար յարգել տոհմային ընտանեկան հարգուտարքը, որուն դէմ մեղանչել պարզապէս սրբապղծութիւն կը նկատէր։ Իրեն այնպէս կը թուէր թէ, այն օրը որ թեթեւ չեղում մը ընէր մինչեւ հիմա վարած մաքուր կեանքին, գործերը ձախորդութեան պիտի մատնուէին հանքերը պիտի ցամքէին և պիտի իյնար նոյն այն ողորմելի վիճակին մէջ, ուրկէ հազիւ կարողացած էր օձիքը ազատել։ Այնչափ տառապանքով ձեռք բերած գիրքը մէկ քանի խենէշ անառակներու ձեռքը ինկաւ, ասոնցմէ մէկ մասը ինքն ալ գիտցաւ թէ ինչպէս ոչնչացուցեր էր։ Ամէն ինչ ինկեր էր ինքնին։ Ինչ որ մնացեր էր՝ ինքն ալ ինչ ինչ ինկեր էր։ Ինչ ինչ ինկեր էր։ Ինչ ինչ ինկեր էր։

որ իր անչափելի զօրութեան և արագութեան առկ ընդհանուած կը փոխուինք, կը մաշինք, կը մեռնինք ու ժամանակի դերեզմանին մէջ կը թաղուինք յաւիտենապէս։ Անցեալ կ'ըսենք, Ներկայ կ'ըսենք, Ապառնի կ'ըսենք, բայց ասոնք լոկ բառեր են. ժամանակին ոտնման տալ կ'ուզենք, առանց գիտնալու որ ժամանակը իր մէջ միացուցած և խառնած է Անցեալը, Ներկան և Ապառնին։

Մարդիկ իրենց հանձարին համար սահմանաքարեր դրեր են, իրենց կեանքին այս կամ այն կէտին վրայ, հին տարի, նոր տարի, հին դար, նոր դար, հին ժամանակ, նոր ժամանակ կ'ըսեն ու կը տարվեցնեն՝ առանց գիտնալու որ ժամանակը ոչ հնութիւն ունի և ոչ նորութիւն։ Չեն գիտեր որ անիկա անփոփոխ է իր ծագումէն ի վեր՝ եթէ երբեք ծագում ունեցած է՝ ու անփոփոխ պիտի մնայ իր վախճանին մէջ՝ եթէ երբեք վախճան ունենայ անիկա որ մը։ Ժամանակը տարիներու բաժնած են տարիի, որոնց սահմանը գալուն պէս կը կարծեն թէ նոր ժամանակի մը մէջ կը մտնեն։ Բայց ժամանակը կը նորնա՞յ միթէ. ու նոր տարի ըսելով, կաղանդ ըսելով կ'ուրախանան անոնք։ Տգե՛յ մարդիկ որ տակաւին չեն խորհիր թէ անցնողը տարին չէր, թէ ժամանակը չէր որ տարեցաւ տարազօրէն, այլ իրենք էին որ անցան, այլ իրենք էին որ ժամանակի դիմին վրայէն չոգեշարժ մը աւելի արագ ընթացք ունեցան, ու ժամանակը չէր որ նորեցաւ, այլ իրենք էին որ փոխուեցան։ Ի՞նչ տարբերութիւն կայ երէկուան և այսօրուան մէջ, երէկ իրիկուան և այս իրիկուան մէջ, անցեալ տարուան և այս տարուան մէջ։ Ես տարբերութիւն մը չեմ գտներ երբեք։

Մեր մէջ նորանիներ կուգան, ծերունիներ հրաժեշտ կուտան մեզի և այս կեանքին։ Ժամանակը պատանի կ'ըլլան, պատանիները երիտասարդութեան շրջանը կը մտնեն, երիտասարդները չափահասութիւնը կ'անցգրկեն, չափահասները ծերութիւնը կ'ողջագուրեն, ահա՛ շարունակաբար փոփոխութիւնը։ Հին տարիները, հին բարքերը տեղի կ'ուտան նոր սովորութիւններու և նոր բարքերու ազդեցութեան տակ։ Շատ հին կրօնքներու նոր կրօնքներ յաջորդած են նոր վարդապետութիւններ երեւան կուգան ու կը քարոզուին, որոնցմէ կարգի կրօնական մարդիկ կուգան ու կ'անցնին կ'երթան, ազգերը կը լաւատարուին, նախապաշարումները վերջ կը դնեն, մարդիկ կը զարգանան, կը յառաջդիմեն, կը քաղաքակրթուին ու շարունակաբար փոփոխութեան ենթակայ կ'ըլլան միշտ. ահա՛ փոփոխութիւնը։

Իրարու ետեւէ կուգան տարուան չորս եղանակները, նոր թուականներ կը շարուին մարդոց առջեւ, այո՛ ամէնքն ալ նոր թուականներ, ահա՛ ժամանակին պտոյտ փոփոխութիւնը։ Զատղուած, յաջողութիւն, երջանկութիւն, դժբաղդութիւն, ցաւ, վիշտ, օգուտ, արտասութիւն այլեւայլ հասակներ, մարդուն վրայ տեղի ունեցած փոփոխութիւններ են ասոնք ամէնքն ալ։ Ուրեմն ժամանակը իր արագութեան մէջ նո՛ւն է միշտ և յաւիտեան։ Երանի՜ թէ կարելի եղածին չափ այդ ժամանակէն գիտնայ մարդս օգտուիլ՝ օգտակարապէս գործածելով զայն իրեն համար, որպէս զի օր մը մարդոյզի հեղինակին պէս փոխանցելով չսխալի ըսելու. «Ունայնութիւն ունայնութեանց, ամէն բան ունայնութիւն է»։

Կ. Վ.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊՕԷՐՆԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք առաջ, Գ. Զէմպրէյնի Բրեթորիա այցելելուն առթիւ, Պօէրները կարգ մը պահանջումներ ներկայացուցած էին Անգլիոյ գաղթական նախարարին՝ հաւատեան բանակցութեանց առթիւ տակաւ մեռած խնդիրներու նկատմամբ։ Այդ պահանջումները, ինչպէս նաեւ անոնց մասին Գ. Զէմպրէյնի տուած պատասխանները այս պահուս կը զբաղեցնեն Պօէրներու ազգային հեռագրագրող գաղաքական չրջանակները։

Եւրոպական կարեւոր թերթ մը հետեւեալը կը գրէ այդ մասին.—Գ. Զէմպրէյն թէեւ չատ կը խօսի հարաւ. Ափրիկէի մէջ, բայց Պօէրներու ազգային, ինչպէս նաեւ հարաւ. Ափրիկեան երբեմնի հանրապետութեանց տարանալիք վարչական վիճակին նկատմամբ չատ բան չըսեր։ Պօէրները, մինչեւ այսօր ցոյց տուին թէ որչա՛փ վեհանձնորէն կը համակերպին իրենց բազդին, բայց Անգլիա ալ իր կողմէ պէտք է քաջալերէ այդ ընթացքը։ Գ. Զէմպրէյնն՝ մերժեց ընդհանուր ներման և կոչուող Պօէրներու իրենց հայրենիքը վերադարձուելուն նկատմամբ բացառութիւններ տալ, առարկելով թէ Վէրենիգինկի հաշտութեան գաղտնագիրը այդ տեսակ տրամադրութիւններ չի պարունակեր։

Այդ պահանջումներէն այն՝ որ ընդհանուր ներման կը պատկանի, արդէն իսկ խոստումի մը առարկայ դարձած էր Լորա Բիչնէրի կողմէ։ Հարաւ. Ափրիկեան բանակին ընդհանուր հրամանատարը թէեւ չէր բռնած թէ այդ պահանջումը կրնայ ընդունիլ, բայց խոստացած էր այդ մասին ամէն բարեխօսութիւն ընել Անգլիոյ մէջ, փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերելու համար։ Գ. Զէմպրէյն բնաւ յիշատակութիւնը չէներ այդ երբեմնի խոստումին, ինչ որ բնականաբար արդելք պիտի ըլլայ իրեն՝ Պօէրներուն համակրութիւնը գրաւելու։ Ուրիշ արդելք մը այդ համակրութեան գոյացման դէմ՝ այն առաջարկութիւնն է՝ զոր Անգլիոյ գաղթային նախարարը ըրաւ Բրեթորիայի մէջ, բանախօսութեան մը միջոցին։ Գ. Զէմպրէյն առաջարկեց Պօէրներուն որ եղբայրաբար վարուին իրենց ա՛յն հայրենակիցներուն հետ՝ որոնք թշնամութեանց միջոցին Անգլիոյ կողմը անցած էին։ Այս առաջարկութեամբ, Անգլիոյ գաղթային նախարարը կ'ուզէր առաջը առնել Պօէր ցեղին մէջ արտաքս բռնելու սկսած կարգ մը տարերութեանց։ Բայց ինչ որ ալ ըլլայ նպատակը, Պօէրները բնաւ տրամադիր չեն երեւար իրենց այդ կարգի հայրենակիցներուն հաշտ աչքով մը նայելու։

Մէկ կողմէ այս պարագաները, և միւս կողմէ ալ այն արդելքը՝ որ դրուած է Եւրոպա դանուող պօէր պատուիրակներու հարաւ. Ափրիկէ վերադարձին դէմ,—արդելք մը որ կը կոչեցնդէ նաեւ Քրիւգէր նախագահը,—պատճառ պիտի ըլլան որ Անգլիոյ բաղադրած վեհանձնութիւնն ու հաւատարմութիւնը ցոյց չտրուի Պօէրներուն կողմէ։ Եւ այս պատճառաւ է արդէն որ եւրոպական մամուլին մեծագոյն մասը խորհուրդ կու տայ Անգլիոյ՝ հաշտարար քաղաքականութեան մը հետեւիլ հարաւ. Ափրիկէի մէջ, և ընել այն զիջումները՝ որոնք անհրաժեշտ կ'երեւան Պօէրներու հաւատարմական զգացումներուն ամբոխ հանգամանք չտալու համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԾԽԱԽՈՏԸ

Մերակուսական Գ. Ուրլաք, Ֆրանսայի ծերակոյտին նկատառման ներկայացուցած է օրինագիծ մը որ մասնաւորաբար կրնայ կարեւորութիւն ունենալ Ֆրանսական ծխախոտի առեւտուրով զբաղողներուն համար։ Գ. Ուրլաք կը պնդէ թէ, հակառակ ծխախոտի վարչութեան ենթադրութեանց, Ֆրանսայի կողմէ օտար երկիրներէ գնուած ծխախոտին մեծագոյն մասը կրնայ հայթայթուիլ Ֆրանսական ասպուած քներէ։ Գ. Ուրլաք կ'առաջարկէ այդ ապրիւ՝ որ Ֆրանսական արտադրութիւններու բարգաւաճման յատկացուած գումարին երկու երրորդը գործածուի Ֆրանսական ծխախոտի ապառման։

Բարիզեան թերթ մը, այս առաջարկին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ չատ ճիշտ հիմերու վրայ հիմնուած է, և թէ կրնայ օգտակար արդիւնքներ ունենալ՝ պայմանաւ որ Ֆրանսական ծխախոտը ոչ՛ թէ միայն գինով, այլ նաեւ տեսակով կարենայ հաւատարիլ օտար ծխախոտներու։ Գ. Ուրլաք, որ կ'երեւայ թէ չատ մեծ հաւատք մը չունի Ֆրանսական ծխախոտին տեսակի ազնուութեան մասին, առաջարկած է նաեւ մշակել ծխախոտի տեսակ մը՝ զոր ինքը ընտրած է, և զոր կարելի պիտի ըլլայ հայթայթել Ֆրանսական ծանօթ «քարքաուչ» ծխախոտէն աւելի ժան գինով մը։ Այդ նոր ծխախոտը աւելի թեթեւ պիտի ըլլայ։

Գ. Ուրլաք կը հաւատայ թէ կարելի պիտի ըլլայ այդ ծխախոտէն մեծ քանակութեամբ մշակել Ալճէրիոյ մէջ՝ որուն հողը այդ տեսակէտով մէկէ աւելի առաւելութիւններով օժտուած է։ Մաւրիտանական նուրբ ծխախոտը որ մասնաւորաբար կը ծծայէ սիկարէթներու պարտաւորութեան, Գ. Ուրլաքի ուշադրութեան առարկայ դարձած է վերոյիշեալ օրինագծին մէջ։ Ֆրանսայի ծերակուտականը կը հաւատայ թէ օրինագիծին գործադրութեան համար կարելի պիտի ըլլայ մեծագոյն օգտուիլ այդ ծխախոտէն։

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հռոմէն կը հեռագրուին թէ Պապին հրամանաւ՝ վանուորեալի կարտինալը պիտի ուսումնասիրէ Սաքսոնիոյ իշխանուհիին ամուսնական խնդիրը, և այդ մասին մանաւոր տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ։

* * * Հարաւ. Ափրիկեան մեծանուն դրամատէրին՝ Գ. Գէյթի հիւանդութեան նկատմամբ հասած վերջին լուրերը չատ յուսաստու են։ Կ'ըսեն թէ Գ. Գէյթը դարմանող բժիշկները մօտալուտ ապաքինում մը կը գուշակեն։

* * * Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը բարեացակամութեամբ նրկատողութեան առեր է ծանօթ ոճրագործ Վիտալի ինդրագիրը, և պատիժը վերածեր է մշանջենական թիապարտութեան։ Վիտալ վեց եօթը մատաղ կիներ մէկանց սպաննած էր, և 2 տարի առաջ մահուան դատապարտուած՝ Նիսի եղեռնագործ առեսնին կողմէ։ Նիսի մէջ հանրապետութեան նախագահին որոշումը մեծ զարմանք պատճառած է. մանաւանդ որ Վիտալի մայրն վիճակը քննող բժիշկները եզրակացուցած էին թէ կատարելապէս պատասխանատու պէտք է նկատուի իր գործած բոլոր ոճիրներուն։

* * * Հիւմպէռներու հարցաքննութիւնները առաջ կը տարուին երկու հարցաքննիչ դատաւորներուն՝ Գ. Գ. Անդրէի և Լէյսէի կողմէ։ Հարցաքննութեանց արդիւնքին նկատմամբ, բաւարիզեան թերթերը կարեւոր բան մը չեն կրնար հաղորդել, որովհետեւ դատական իշխանութեանց կողմէ խստիւ գաղտնի կը պահուի Հիւմպէռներուն հետ առնչութիւն ունեցող ամէն գործ։ Վերջին երկու հարցաքննութեանց ատարիկ դարձած էր համբաւաւոր Տիկին Հիւմպէռ, ուրկէ ամէն մարդ չռնդալից յայտնութեանց կը սպասէր։ Տիկին Հիւմպէռ սակայն ամենքն ալ յուսախաբ ըրաւ, չպատասխանելով հարցքնիչ դատաւորներու կողմէ իրեն ուղղուած նոյնիսկ ամենէն անանցեան հարցումներուն։ Տիկին Հիւմպէռ դատաւորներուն յայտներ է թէ որոշած է իր դատավարութեան օրը, երդուեալներուն առջեւ միայն խօսիլ։ Ըստ է նաեւ թէ դատավարութեան միջոցին համբաւաւոր Բրաուֆորտները անձամբ դատարան պիտի ներկայանան և թէ ոչնուազ համբաւաւոր 100,000,000 ֆրանքի ժառանգութիւնը իրապէս գոյութիւն ունի։ Այս նոր հեղինէին առկոյն ալ ոգ կը հաւատայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 13 Յեվ.— Առ այժմ կը հերքուի թերթերու այն զրոյցը թէ Դանկիէն կամ Սերպիոյ քաղաքականութեան մէջ անմիջական փոփոխութիւններ պիտի ըլլան. որ հերքումին ապացոյց կը նկատուի դեռ երէկ մէկ քանի նախարարներու բարձր կարգի զատատեղներու առանցքը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Սէն Մարգէն հրանդանէն առնուած լուրերուն նայելով, կոմս և կոմսուհի Լոնեէյի միջեւ կարծեցեալ անհամաձայնութեան մը զբոյցը չինծու է։

ԲԱՐԻԶ — Մ. Բօմպ որոշեց արտօնութիւն չտալ 147 նոր միաբանութեանց։ Մերժումներու թիւը ցարդ հասած է 9հՀի։ Երեսփ. Ժողովն ու Մերակոյտը այսօր իրենց օրվրական նստաշրջանը ունան։ Երեսփ. Ժողովին մէջ Մ. Գուրժուա կրկին նախագահ ընտրուեցաւ. փոխ նախագահ ընտրուեցան Մ. Մ. Եդիէն Լոքրուա, Կիյէն և Ժորէս։

ՔՈՒԼՍԲՈՒՐԻՀԷ. — Ֆրարիոիս մեծ դուքը ուղեղային հարբուխէ բռնուած ըլլալով, անհանգիստ դուրս չելներ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Պաշտօնաթերթը արքայական հրամանագիր մը հրատարակեց որ 1902 տարեշրջանի եւմատայոյցը կ'երկարձգէ 1903ի համար ալ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Բրուսիոյ երեսփ. Ժողովը այսօր բացուեցաւ։ Կոմս Պիւլով կարդաց գահաճառը, պարզելով թէ նոր տարեշրջանի կացութիւնը չատ չի տարբերիր նախորդ տարեշրջանի կացութենէն, և հետեւապէս այս տարի ալ պէտք չէ ակնկալել նպաստաւոր արդիւնքներ։ Գահաճառը կը յարէ թէ կառավարութիւնը պէտք ունի կարեւոր վարկերու, արեւելեան նահանգներու մէջ գերման ազգայնութիւնը պաշտպանելու համար։ Վերջը կը ծանուցանէ թէ տնտեսական բազմաթիւ օրինագիծներ պիտի ներկայացուին խորհրդարանին։

ԲԵԴԵՐԱԳՈՒՐԻ.—1903 տարեշրջանի եւմատայոյցին մէջ ողորմական հասոյթները 1.897 միլիոն և ողորմական ծախքերը 1,880 միլիոն ռուպլի նշանակուած են, որմէ 17 միլիոնի յատկացում մը կայ։ Իսկ տրասսվոր հասոյթներն ու ծախքերը կը հասնին, առաջինը 174 և երկրորդը 191 միլիոնի։ Պատերազմական եւմատայոյցը 330 միլիոն, ծովայինը 115 միլիոն և եւմատակաը 369 միլիոն ռուպլի ծախք կը պարունակեն.—Եւմատան նախարարին մանրամասն տեղեկագիրը երկրին եւմատան ու անտեսական վիճակին մէջ բաւական լուսաբանում մը կը նշանակէ։

ՊՈՒԻՐԵԵ. — Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ 1903 Ապրիլ 1է մինչեւ 1904 Մարտ 31 տարեշրջանի եւմատայոյցը, որ 225,117,000 ֆր. հասոյթ և 218,500,000 ֆր. ծախք կը նշանակէ, որմէ 6½ միլիոնի յատկում մը։—Արդի դրութեան հաստատումէն ի վեր առաջին անգամն է որ եւմատայոյցը, գործադրութեան դրուելէ 3 ամիս առաջ, քննարկուեցաւ և հրատարակուեցաւ, իրողութիւն մը որ Ռումանիոյ եւեւմուտքին հաստատութիւնը ցոյց կուտայ։

—Դանուբի ջուրերը սառակապէս կը յորդին։ Սառոյցը խստաստուեցաւ Իպրաիլի և Կալացի առջեւ։ Կը յուսացուի որ նաւարկութիւնը վերսկի մտնէ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սակասդայի յուզարկաւորութիւնը այսօր կատարուեցաւ։ Ներկայ էին թագաւորը, նախարարները պետական բարձր պաշտօնատարները ինչպէս նաեւ ժողովրդական տարին բազմութիւն։ Ո՛և է դէպք չպատահեցաւ։

ԲՐԱԿԱ.— Զեկերը արտօնութիւն տացան որ չեհերէնի գործածութեան վրայ յիշատակագիր մը մատուցուի Ֆրանսիոյ Ազգային Ժողովին։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ ազգ. տնտն ուրիշ, որ այսօր կատարուեցաւ Նիշի մէջ տիրալիր հեռագրեր փոխանակուեցան Ցարին և Ազգասէր թագաւորին միջեւ։

ՐԷՍՄԻ

Սալիա փաշա հազրէթլերէրին ազգլամ մէնէրի ճէլիը Սատարէթ ֆէխամէթլու աէվլէթլու Ֆէրիա փաշա հազրէթլերէրին տիւն ագշամ Մապէյնը Հիւմայունը Մէլիքհանէյէ ճէլդի վէ տավէթիլի եօնաէօնէնէ իհսէլ պայրաւլուզ տաբ։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

Թարգմանեց ՔԱԼԻՊ

Ցատկապէս «Մանզումէ»ի համար

ԿԱՐԴԻՆԱԼ ԵՐԻՈՐԴ ԵՐԵՍԸ

ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻՒԵՐԸ

87—120

ՆԵՐՔԻՆ

ՆՈՐ ԱՆՑԱԳԻՐԻՆԵՐ. — Որոշուած էր օտար երկիրներ համբարդաց Օսմ. հպատակներուն տրուած անցագիրներուն (բասպորթ) ձեւը փոխել։ Նոր անցագիրները 15 էջէ բաղկացած պիտի ըլլան, տետրակի ձեւով, որուն առաջին էջին վրայ պիտի արձանագրուին համբարդողին դիմագիծը և կերպարանքը, երեք էջին վրայ անոր ընկերացող ընտանիքին անդամներուն կամ սպասաւորներուն անունները, իսկ մնացած էջերուն վրայ ալ պիտի արձանագրուին օտարականաց ծանօթութիւններ։ Այս նոր անցագիրները պիտի տրուին միայն անոնց որոնք ստիպուած են դրսի պատճառով միշտ համբարդել։

Տ. Քիրիլոս, Անապատի, Տրուսոզէմի և Իսկէնտերունի Մելքիտ-Կաթոլիկ Ցունաց Պատրիարքը, քանի մը օրէն Պոլիս պիտի գայ իր երախտագիտութիւնը մատուցանելու յատ Կայսրին։

ՈՌԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ.— Եպարքական հրամանով խլամական թաղերու և մզկիթներու մօտ ոգելից ըմպելիներու մթերանոցներու կամ գինետուներու բացումը պիտի արգիլուի։ Նոյնպէս ոգելից ըմպելիի խանութներ չպիտի կրնան բացուիլ թաղերու մէջ ուր գտնուած տեղը, քանի որ անոնք չատ անգամ հրդեհներու ծանուցման պատճառ կ'ըլլան։

—Ոստիկանութեան նախարարութեան հրամանով, բոլոր պատհանոցները իրենց չրջանակին մէջ գտնուած գինետուներուն մէկ ցանկը պատրաստելով նոյն նախարարութեան պիտի հաղորդեն։

—Ոստիկանութիւնը կարգ մը իսլամ գինեմոլներ եւս ձերբակալած է մէկ քանի օրուան մէջ։

—Ղալաթիոյ ոստիկանապետ Շէֆիի պէյ, նկատելով որ կարգ մը պատանիներ երգեցիկ-սրճարաններ կը յաճախեն ու կարգ մը մարդոց հետ կը տեսնուին, բան մը՝ որ կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ, հրամայեց որ պատանիներուն թող չտրուի երգեցիկ սրճարանները երթալ, կամ Ղալաթիոյ փողոցներուն մէջ թափառիլ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին չրջանաւարտներէն 7 հոգի 350 զրուշ ամսականով պաշտօնի պիտի կոչուին Եէմէնի նահանգին մէջ։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ պարտք ունեցած կալուածատէրերը, իրենց պահանջներուն հետ պիտի հաշուա կը ցուցին։

ԳԱՀԻՐԷԻ անգլ. գործակատար Լորա Բրամը, Խարթումի մէջ մօտերս պիտի կատարէ զօրավար Կորտոնի արձանին բացումը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ-ՀԱՑՅԱ երկաթուղիին փոխադրութիւնները և չգնեուներուն ու նաւերուն մարձեցումը դիւրացնելու համար Պէյրութի առջեւ նաւամատոյց մը պիտի չինուի։

ԱԶԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ աւստրիական հիւպատոս անուանուեցաւ Մ. Բօթուս։

ՕՍՄ. ՊԱՆՊԱՑԻՆ ընդհ. տնօրէնի օգնական Մ. Նիա Պոլիս եկաւ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վարչութիւնը, Օսմ. նաւահանգիստներուն վրայ հսկելու համար 2 որընթաց չոգենաւ պիտի գնէ նաւագնացով։

ՐՈՒՄԷԼԻՈՒ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ վարչային բարձրագոյն Հրահանգին համաձայն, հեռաւոր անձնաւորութիւնները արտաքին գործոց Տնօրէն ընդարձակուեցան։

ՊԱԹՈՒՄԻ նախորդ ընդհ. հիւպատոս Պէքիր Սամի պէյ, Կերչի օսմ. հիւպատոս Բէմզի պէյ, Գուրջիի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Մէրուիլ էֆ. Նորկեան, և Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն Հագէզ պէյ։

—Գոսովայի նահանգին զանազան մասերուն մէջ հաստատուելիք նախնական վարժարաններուն թիւն է 295։ Ազգկանց վարժարանները այդ հաշուոյն մէջ չեն։

—Դատական նախարարութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը առջի օր ալ գումարուելով, վերջինիս տասնի անդամներուն եւ հարցաքննիչ դատաւորներուն ընտրութիւնը զբաղեցաւ։

—Բանտերի նահանգներուն քննիչ յանձնաժողովին գործառնութիւնները օր օրի կ'աւելնան։ Այդ պատճառով Բ. Դրան մէջ նոյն յանձնաժողովին իրենց դիւանատուն յատկացուած տեղեակին քովը գտնուած գրասենեակներ պիտի ծածկուի։ հոն պիտի պահուին յանձնաժողովին վերաբերեալ գրութիւնները ու տեսակները։

—Սպարապետի Դուռը հազար երկու հարիւր ձեռք հագուստ ղրկեց Գոսովայի նահանգին ոստիկանութիւնը համար։

—Բանտերի նահանգներու զանազան մասերուն մէջ գտնուած մէջ բաւական ուսանելիներ ձերբակալուած են, որպէս հանրային ապահովութեան ու անդորրութեան տեսականութիւնը ապահովցուած է։

—Մանասդերի ու Եանեայի պաշտօնաթերթերը կը ծանուցանեն թէ այդ նահանգներուն ոստէն կղզին-ը կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Եւմատան նախարարութեան մատուցուած ծրագիր մը կ'առաջարկէ Հիճազի երկաթուղիին չինութեան ծախքին յատկացնել կալուածներու գնման և վճարման համար Տէֆթէրխանէի կողմէ հար 20 փարայի ծախսուած փիմուխապէրներուն հասոյթը, քանի որ այդ իմուխապէրները ամիսը միանակ Պոլսոյ մէջ 10,000էն աւելի սպառում ունենալով, կրնան ամսական 5000 ղրուշի մօտաւոր գումար մը ապահովել նոյն երկաթուղիին չինութեան ի նպաստ։

ՀԱՆՐ.—Այրընի Մէնթէշէ գաւառին Մարքի գաւառակին մէջ գտնուած քրոմի 6 հանքերուն չահագործման համար, 60 տարուան մենաշնորհ արուեցաւ Նէմլիղսաք Թահսին փաշայի և Ամէս էֆէնտիի։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԵՐԸ.— Առողջապահական Խորհուրդը որոշեց 5 օրէն 48 ժամուան ընդունել Ազեքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ դրած քարանթինան։ Իսկ հականեխումները չարունակել։ Նաեւ Ազեքսանդրիոյ ճամբով Հիճազ երթալիք ուղեւորները հականեխում կատարուելէ եռաք միայն քանդունել Ճիտէի նաւահանգիստը։

—Կազայի ու Եաֆայի միջեւ գտնուած ծովեզերքներուն ժամանմանց դէմ սահմանուած 10 օրուան քարանթինան 5 օրուան զեղչուած է, հականեխումները չարունակելու պայմանով։

—Եէմէնի ու Հիճազի ծովեզերքներուն ժամանմանց դէմ սահմանուած 24 ժամուան քարանթինային տեղ ալ բժշկական քննութիւն պիտի կատարուի։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ.—Բուսիոյ դեսպանատան մէջ, առջի գիշեր տեղական արբուեցաւ Տարեգլուխի առթիւ ցեսոյ պարահանդէս մը տեղի ունեցաւ։ Դեսպանատան օրաները չգեղագէս զարդարուած էին։ Նաեւ հոն չքնաղ մը պատրաստուած էր։ Պարահանդէսը ուշադրացաւ գիշերուան ժամ 9ին։ Ներկայ էին գրեթէ բոլոր դեսպանները, արտաքին գործոց նախարար փաշան, պետական Խորհուրդին ատամ Թիւրխան փաշա, անատանները և հանքերու նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, արարողական Ի պրահիմ պէյ, ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և երեւելի օտարազգիներ։

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ պայմանագրութեան թուղթերու ապագրութեան ու վաճառման մենաշնորհը տրուած է Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին։ Կայս. Իրատէ մը հրատարակած է նաեւ որ ուրիշներուն թող չտրուի այդ տեսակ թուղթեր տպագրել ու վաճառել։ Նաեւ Հիճազի երկաթուղիին մասնաւոր կնիքը չկրող թուղթերը չեն դունուին կառավարական պաշտօնարաններուն ու դատարաններուն մէջ։ Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ պայմանագրութեան այդ թուղթերը որոնք «Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին» օգտին յատկացուած են՝ որ ձանագրութիւնը կրող դրոշմներ ունին, 1318 հոկտ. 28 թուականեն սկսեալ կը ծախսուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական Պանքային կեդրոնական վարչութեան մէջ և վարձակալութեան պայմանագրութիւն վաճառող խանութներու մէջ, իւրաքանչիւրը քառասուն փարայի և հարիւր հատնոց տրպիներն ալ 93 ղրուշի, մէնիթէնն քսան ղրուշի հաշուով։ Զեկոյցը կը յարէ թէ վարձակալութեան պայմանագրութիւններու համար միայն այդ թուղթերը պէտք է գործածել և վրան գտնուած դրոշմին ուշադրութիւն ընել։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԻՆՈՎՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁԱՆԳՆԵՐԸ.—Զկնորս Մուսթաֆա, նաւընթաց գիշեր երբ Ղալաթիոյ, Քէմէր Ալթը փողոցէն կ'անցնէր գինով վիճակի մէջ, քանի մը... վազածանօթ բարեկամներու կը հանդիպի, Քիրեաքօ Անտոն և Եովանչօ անուն, որոնք կարգ մը հայոյական խօսքերէ եռաք կ'առաջարկեն անոր քանի մը գաւաթ ալ խմել՝ ան օգնէն, որ իրենց մասնաւորաբար բերուած էին և զոր ասնքան ուզ կը ծախէին։ Մուսթաֆա, այս գովասանքէն խլուած, կրցածին չափ կը խմէ։ Մինչեւ որ ալ զգայագիրկ կը փռուի գինետան քանաբէին վրայ և կը քնանայ. երեք... բարեկամները ափերէն կ'օգտուին սակայն և աղէկ մը պարզելով Մուսթաֆայի գրպանը կ'ծիկը կը դնեն։

ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ հովը սալի որ ինսան նորէն փչել մայրաքաղաքիս մէջ։ Շերտ

քեթի չոգենաւերը մեծ գծուարութիւններ քաշեցին իրենց երթեւեկին մէջ։ Շատ մը ռազմանաւեր Սարգեսի խորէն մէջ ազատուեցան։

—Շիլեցեալ Մաւոթոթ բէյի ռազմանաւը Բուլգէի Դավաքի առնիւ զեկէն ազատուեցաւ։

—Մէսաժերիի «Սիրան» չոգենաւը որ Օսմանէն կուգար, զարնուեցաւ ռազմանաւի մը որ բաւական վնասուեցաւ։

ԸՆԿԵՑԻԿ.—Աւելի օր ժամը 1ին միլոցները Ղալաթիա, Արապ Համիի բակէն ընկեցիկ մը գտնուեցաւ մէկ ամսու է արտան տեսէն։ Տղեկը քննուելով վրայէն թաղի մը գնուեցաւ ուսիկից կը յայտնուէր թէ ան իսկ ծնողքի զաւակ էր։ Ընկեցիկը համազգային անկիւնոց զրկուեցաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ առաւոտը առաւի օր քննեց Քրիսթիսա Մէյմարիպէի և Բէյնիրիէանի կեղծ մնակութեան խնդիրը, բայց ոչ է վճիռ չարձակեց դեռ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր գողերը վերեսին մուտ գործեցին Գէրպէրեան վարժարանը։ Գիշերօթիկներուն մեծագոյն մասը Մենդեան ոսկին տաթիւ իրենց տուները գացած ըլլալով, երկայն թաթիկ պարոնները տաթիւն օգուտ քաղեր են։ Նախ վարի յարկը այցելելով բաւականաչափ զգեստները վերուցեր են, յետոյ վեր ելնելով որի մը տափաք վերուցեր են որուն գրպանը 15 ղրուշի չափ դրամ կայ եղեր։ Ասոնց ալ գոհ չըլլալով, դասնկին վրայ գտնուած ալաքանակները փրցուցեր տարեր են։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Գնեայէն դէպի, 30 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անթալիոյ և Այայիէի մէջ նախընթաց առաւ երկրաշարժի մնացուններ զգացուած են։

ԱՐԿԱԾ.—Մախասուսի «Մարմարա» չոգենաւին մէջ, նախընթաց գիշեր հնոցման մը չգիտի ծորակներեն մէկը կը բանայ և յետոյ չի կրնար գոցել։ Բ. մեքենավար Հիւսէին ալա տաթիւ տեսնելով, մեքենային քով կը փութայ բայց դժբախտաբար ծորակէն ցայտող ալաք ջուրէն ալոզուելով՝ գլխէն մինչեւ մէջքը ծակ վերքեր կ'ստանէ։ Աբդուլլա Կիւնդոնոց փոխադրուեցաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԻՆՉՊԷՍ երէկ ծանուցինք, Ս. Պարիարք Հայրը երէկ առաւօտ Մայր եկեղեցւոյ արարողութենէ նախագահելէ վերջ, Պարիարքարանի մէջ քննեց նոր Տարւոյ շնորհաւորութիւնները։ Մայրաքաղաքին եկեղեցիներու ուսանողներէն չատեր, ինչպէս նաեւ Թող. Սարգիս Ներկայացուցիչներ և բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհական անձնաւորութիւններ շնորհաւորական այցելութիւն տուին Ս. Պարիարքին։

Ս. Քրիստի որբանոցի 20ի չափ տղաներն ու տղոնիներ Ս. Պարիարքին ներկայացան և ծանոյժ մէջը ուղերձ մը կարդաց ուղղեալ Ս. Պարիարքին։

Պարիարքարանի կողմէ Կայսերական Լիսէ գրուած ուսանողներն ալ երէկ ներկայացան Ս. Պարիարքին, և մէյմէկ օրագոյց սացան։ Ն. Սրբազնութիւնը յորդորեց տիւեալ ուսանողները որ Մեսրոպի տաճարն խմբովին ներկայ գտնուին Ս. պատարագի։

Բաղ. Ժողովոյ առնդապետ Եսայեան էֆ. եւս երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ս. Պարիարք Հօր։

Նոյնպէս Պարիարքարանի պաշտօնեութիւնը խմբովին շնորհաւորութեան համար ներկայացան Ս. Պարիարքին, Փոխանորդ Սրբազանին, ինչպէս նաեւ Տրապիզոնի Պատ. Փոխանորդ Սրբազան Սրբազանը։

Սրբազան եւս երէկ բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց այցելութիւնները ընդունեց Նոր Տարւոյ առթիւ։

ՅՈՒՆԱՑ Երուսաղէմի նախորդ Պարիարք Տ. Նիկոդիմոս Հէյպէլի կղզիէն նամակ մը նոր Տարին շնորհաւորած է Ս. Պարիարքին։

ԴԱՐՁԵԱԼ Հրէից Բարեւնպաստ տեղապահը յատուկ գրով մը շնորհաւորած է Նոր Տարին։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՅ առթիւ շնորհաւորական այցեւորս զրկած են Ս. Պարիարքին, Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սայիտ փաշա, Դատական գործոց նախարար Ազարբէրգհան փաշա, Արտաքին գործոց նախարար Թեւֆիգ փաշա, Ոստիկանութեան նախարար Շեֆիգ փաշա, Բուլգէրի նահանգապետուն քնիչ յանձնաժողովոյ նախագահ Ցերիա փաշա, նոյնպէս նաեւ Գերմանիոյ դեսպանը, Հայլն, Հայլն։

ՀՈՒՐԻԿԵԱՆ Ցովհաննէս վարդապետ, որ հայահոռչականութենէ հայ եկեղեցւոյ ծոցը դարձած և յետոյ վերջերս հայահոռչական դարձեր էր, վերջերս Աւետիսեան գացեր է հովանաւորութեան պաշտօնով։ Պայազիտի Առաջնորդ Տեղապահ Տ. Էմմանուէլ վարդապետ գրեր է Պարիարքարան թէ Հուրիկեան վարդապետ իրեն դիմելով, միջոց մը խնդրեր է որպէս զի կարելի ըլլայ վերջապէս Հայ. եկեղեցւոյ վարդապետ դառնալ։

ՄԵՆՈՒ Պարիարքական փոխանորդ Տ. Խոսրով Մ. Վ. Պէրիկեան Բաղէշ գացեր է Վասեմ. կուսակալին հետ անձամբ տեսնուելու համար։ Տ. Խոսրով վարդապետ կը գրէ Պարիարքարան թէ այդ տաթիւ այցելած է Թէզուտի Ս. Յովհաննէս վանքը, որուն դիրքը տիրուն բայց չենքը այնքան խարխուլ է որ եթէ անմիջական նորոգութիւն մը չըլլայ, տարիէ մը բոլորովին ուտրակ պիտի դառնայ։ Այդ վանքին վանահայրն է Տ. Յակոբոս վարդապետ, 95 տարեկան ծերունի մը որ ընդհանրապէս չի կրնար օգտակար ըլլալ նոյն վանքին։ Տ. Խոսրով վարդապետ Ս. Պարիարքին ուշադրութեանը կը յանձնէ յիշեալ վանքին մասին տեսնելիքներ մը ըլլալու համար։

ՍԱՄՍՈՆԻ Տ. Աշոտ եպիսկոպոսէն ալ Պարիարքարան հասած գրութիւն մը կը յայտնէ թէ Կարապետ էֆ. Բուլամանեանը Կիրասոնի եկեղեցիին համար քահանայ ձեռնադրեր է, Տ. Կարապետ անուանելով զայն։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻ կողմէ մայրաքաղաքին բոլոր ազգայիներուն է նպատակ շնորհուած գումարէն 600 ղրշ. Խոսգիւղի բաժին ինկած ըլլալով, Խոսգիւղի Աղգապահովոյ այդ գումարը բաժնեց թաղէն ազգապահ քնարկներուն։

ԳԷՍԱՍԵԱՆ Միհրան էֆենտի 2 ոսկի նուիրած է Յիսուս Մանուկի նուէրին, 2 ոսկի Գալիցիայեան որբանոցին, 1 ոսկի Սկիւտար Սէլամիէ թաղի ազգայիներուն և 5 ոսկուկ որբամէջէ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Մենդեան առաւօտեան վառելու համար։

ԲԱՐԻԶԵՆ կը գրեն զաշտանակցի մը.—Հայ որսեւոսագէտ մը Գ. Կ. Ադամեան Վենետկայ Մխիթարեաններու Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի մէջ ատացած է իր դասատրակութիւնն և ուսումը։ Գծագրութեան ճիւղին փարելով ի Վենետիկ, զայն կատարելագործած է ի Հռոմ, և այսօր Բարիզի մէջ ոգած է անուն մը շինել։ Երիտասարդ գրքեր արդէն գտնուած պատկերներով, խիստ ճաշակաւոր զարդարուած է, և ուրիշ յանձնարարականներ ալ ընդունած։ Իր քարտէսներ գալեր, հաւատաւոր Լաւրի մակաղէնի վարչութեան կողմէ գնահատուած և ծախու առնուած են, յուսացածէն աւելին վճարելով իրեն։ Իր տղէն այցելած են Նշանաւոր արուեստագէտներ և ցուցադրած պատկերներուն համար ալ գնահատած են և իրենց շնորհաւորութիւններն յայտնած։ Գ. Կ. Ադամեան աշխատակցած է նաեւ նարաձեւի յատուկ մէկ քանի անուանի թերթերու։

«—Գ. Կ. Ադամեան, առ ի չգոյէ Հայաստանի, ամուսնացած է Իտալուհիի մը հետ և երկու զաւակներու հայր է։ Կինն ունի ջերմագին սէր մը իր ամուսնոյն վրայ և արտագին գուրգուրանք մը՝ հանդէպ իր զաւակաց, և օժտուած է հիմարիա Հայաստանի մը առաքինութիւններով, բան մը որ կը պակսի ֆրանսայի բազում կանանց քով, յորդելի բարեսիրութեամբ։ Գ. Ադամեանի ամենէն աւելի նշանակելի յատկութիւնն է իր սորագրութիւնը ամբողջ դնելն իր չինած զործերուն ներքեւ. զի հոս՝ «Հայկ»ը «Հիւկ» կ'ընեն և կրօնական անուններու ընդհանրապէս ֆրանսերէնները կը գործածեն, չատեր մասնաւորներին վերցուցած են և մասնաւոր գործածողներէն ալ չատեր նոյն մասնիկը ջնջած են։

«—Եը հաւատան թէ Թուամանեանի բերել առած ազգ խնդրոյն համար Հայրապետական կոնդակ մը ճամբայ ելած ըլլալուն լուրը հաղորդուած է հեռագրաւ առ Տ. Վասիլապուհ քնչ. Գիպարեան։»

ԿԱՂԱՆԴԸ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ս. Քրիստի Որբանոցի և որբուհիները և 10 որբերը երէկ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան օգտաշատ տանտիպետ Վեհ. Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի ներկայանալով, Ն. Վահմութեան մասուցին նոր տարւոյ առթիւ շնորհաւորական և երախտագիտական ուղերձ մը և Որբանոցարհեստանոցի մէջ յատկապէս պատրաստուած յոյժ գեղակերտ սեղան մը և զոյգ մը թաղանթներ իրր երախտագիտական դոյզն մէկ նուէր, Ն. Վահմութեան իրենց համար ատած երկարաձայ հոգածութեանց և բարեաց։ Որբերը և որբուհիները Վեհ. Պարիկ էֆ-ի բոլոր պաշտօնէից կողմէ ամէն կերպով պատուսիրուեցան և ուրախ զուարթ վերադարձան դէպի Որբանոց։

Այս առթիւ պարագ մը կը զգանք խոստովանելու թէ, Որբանոցի Խնամակալութեան ժրաջան տանտիպետ ազնուագուն Լեւոն էֆ. Բանիկեանի կողմէ Որբանոցի բարեկամութեան համար անխոնջ աշխատութիւններէ խիստ գնահատելի են, որոնց յարատեւութիւնը իրաւամբ կը փափաքին Որբանոցի բարեկամները։

* *

Խոսգիւղի Գալիցիայեան Որբանոցին մէջ Կաղանդի գիշերը չատ սիրուն հանդէս մը տեղի ունեցաւ ճաշէն ետքը, որուն կը նախագահէր Խոսգիւղի Բարոյական Տ. Տիրայր վարպետ, բոլոր Որբուհիները հաւաքուեցան դահլիճը, ուր սեղան մը զարդարած էին իրենց ճաշակովը, ուսանդական դալարագեղ ծառը մէջտեղը, տասնի չափ մասեր կը ժպտէին պատուհաններուն վրայ, զոր հագցած էին խնամակալուհի տանիկ Տիկիններու։ Ամէնքը կարգաւ պագին Հայր Սուրբին ու Քրիստոսի Մայրապետին ձեռքը. որ կատարեալ մոր մը դէմքը առած էր, և գրաւիչ թոթովանքով արտասանեցին ուղերձներ ճաւուր, ու տրամախօսութիւններ որոնք ընդմիջուեցան դպրոցական երգերով։ Յետոյ նստան սեղանին շուրջ, և մեծ քայրերը փոքրերուն գոգը լեցուցին առատ պտուղներով։ Ամէնքն ալ առանց բացառութեան գոհարթ էին և երկու միջոցներ ուելի չեղեցին իրենց ուրախութիւնը։ Մայրապետը մանաւանդներու մէջ զեռեղած էր 40նոց, 20նոց և 10նոցներ, անոնց գիւրը չատ խնդացուց մանաւանդ փոքրերը, որոնց մէջէն փոքրիկն Շաքէ պատզի համար խոշոր ուտրակ մը պատրաստած էր և ցուցադրուեցաւ, այս երկրորդ մէջտեղը քրքիջներու առիթ տուաւ։ Ուրախութիւնները տեւեցին մինչեւ ժամը չորս ու կէս։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՄՐԳԵՂԷՆԻ ՀԱՄԱՐ

Թ. ՏԱՆԿ

	Ղրշ
Ը. Ցանկին գումարը	2,203.75
Պարոններ և Օրիորդներ Էրիրնէէն՝ Յ. Ռ. Սիմոնեան էֆ.-ի ձեռքով	
Սաեփան Թաչերեան	5
» Սիմոնեան	5
Մարիամ Բէնդլեան	5
Սուրբիկ Գիւլիւքեան	5
Նուպար Նահապետեան	5
Գէորգ Ինճէեան	2.50
Ոմն	5
Բիւզանդ Զաքալեան	5
Արմենակ Էմմէրեան	5
Ոմն	2.50
Ոմն	2.
Մանրիկ Մօրալքեան	5
Ոմն	2
Ոմն	1.25
Սահակ Սահակեան	2
Ոմն	2
Արամ Խանֆիեան	5
Օնիկ Գարանֆիլեան	2
Գրիգոր Ալիքսանեան	5
Ոմն	2
Ոմն	1
Գումար	74.25
Հրաչեայ Մ. Գէրզէրեան	10
Գեղուհի »	10
Յովսեփ Սրվեան որդիք	20
Թադէոս Խաչատուրեան	2.50
Նուպար Գ. Սիսեան	2.50
Ընդհ. գումար	2,323

* *

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ, Քրիստինէէ բնակող Ազն. Գէորգ և Գրիգոր էֆենտիք Մանիսալեան, իրենց հանգուցեալ հօր Յովհաննէս էֆ. Մանիսալեանի մահուան տարեդարձին առթիւ, իրենց գովելի ողորմութեանց համաձայն բաշխուած են 15 օսմ. ոսկի նուիրել Հիւանդանոցիս։

* *

Մեծ. Սահակ էֆ. Խաչատեանի ձեռքով ի նպաստ Հիւանդանոցիս կատարուած տարեկան հացգնի և հանդանութեան երրորդ և վերջին ցուցակ տարւոյս։

Ա. և Բ. ցուցակց գումարն 1253
Տիկին Աբուսեան Ա. էշնեան 120, Մարիկ Թէլլեան 20, Աստղիկ Յարենիկեան 10, Մկրտիչ Յովհաննէսեան 10, Գաբրիէլ Տասեան 5, Կարապետ Տէմիրճեան 5, Յակոբ Նարհատեան 5, Յարութիւն Թէրզեան 5, Յարութիւն Գէրգեսեան 5, Գումար՝ 1438½ղրշ.։

* *

Հանգուցեալ Տիկին Սաթենիկ Գ. Ճէվահիրճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 1 օսմ. լիրա նուիրած է Հիւանդանոցին Մկրտիչ էֆ. Ս. Մանուկեան։

* *

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ, հեռեւեալ բարեսէր ազգայինք ըստ իրենց բարի սովորութեան բարեհաճած են մասնակցիլ ի նպաստ հիւանդանոցիս ներկայ տարւոյ համար բացուած հանգանակութեան, երախտապարտ թողլով հաստատութեան բոլոր պատասխանատուները.

Տեարք՝

Մանուկ Սմբատ (1901—1902) երկու տարեկան 1,728 ղրշ., Զարեհ Տիկլեր 1620, Նշան Գազազեան 1080, Պ. Ս. Ասատրեան 1080, Եղբարք Թոքաթեան 1080, Եղբարք Աթամպէկեան 1080, Եղբարք Իրբանոսեան 1080, Գրիգոր Կիւմիւշկերտան 1080, Ա. և Ս. Աբրահամեան, Եղբարք Թանապէրեան, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան, Բարսեղ Իսթամպուլեան, Յ. Մ. Գ. Շամամեան, Սարգիս Մանուկեան Որդիք, Գաբրիէլ Սէրվիչեան, Գառնիկ Մանուկեան 648ական, Գասպար Տիլսիզեան, Յարութիւն Գնտճեան Որդիք, Բարսեղ Հ. լաճեան 540ական, Մ. և Յ. Ալալեանեան, Աբրահամ Մ. Մանուկեան, Յակոբ Էսատեան և Եղբարք 432ական, Նասիպ Ճէզվէճեան, Կարապետ Բալեեան, Յարութիւն Տիլսիզեան 324ական, Ասատուր Հաճամեան, Եղբարք Աւետիսեան, Եղբարք Կիւլէսերեան, Յակոբ Մազպուլեան, Բարսեղ Ոսկի, Թ. և Ե. Գարակէօզեան, Եղբարք Նշասատեան, Մես. Գառնիկ Յովակիմեան, Սարգիս Յովակիմեան, Եղբարք Ինճիճեան, Շնորհք Թաչեան 216ական, Յակոբ Մարգոսեան 120, Գրիգորեան և Զբրուանդեան, Մարգարեան և Գաբրիէլեան, Յարութիւն Գալալեան, Գէորգ Պօհճեան, Եղբարք Ճէնազեան, Սարգիս Սիմոնոֆ, Բարսեղ Կիւլպէնկեան Յակոբ Աճառեան 108ական։ Գումար 23543 ղրշ.։

(Հոդիթարեան)

ՀԻՆ ԹԷ՞ ՆՈՐ

Այսօր մեր թաղային վարժարանները՝ շնորհիւ եղած նիւթական և բարոյական զոհողութիւններու՝ գոհացուցիչ վիճակ մը ունին։ Մինչ ամէն կողմ Փեսատլոյսի և Ֆրէօպելի դրուագիներ, մանկավարժական զանազան ուղղութիւններ կը ներմուծուին, անդին, Վասքորի ասիական մէկ բարձունքին վրայ նախակրթարանի երասնելի վարժուհի մը «հինորինակ» ըսելէ թէ «նորորինակ», չեմ գիտեր, ձեզ կը ձգեմ քիչ մը վերջը պատշաճ ածականը որոշել։ Բոլորովին տարօրինակ մեթոտ մը յորիներ է որ կ'երեւայ թէ դասախօսութեան ներկայ օրէնքները գլխիվայր պիտի բարեփոխէ։ Սքանչելի, հիանալի գիւտ չեռակը. ազան միշտ պատժել յանցանք մը գործելէ առաջ տարկելով թէ անառակ ազայ մը մտանջնապէս անառակ է, ուելլնելով միանգամայն թէ նախնիք ազան ջուրը խրկած առեն առաջուընէ ալ ծեփեն եղեր, որպէս զի տափորը չի կծուրած դառնայ։

Առ այժմ յիշեալ վարժուհիին սաչափ միայն ըսելով կը բաւականանամ թէ ազայ մը իր տարիքին բերմամբը կրնայ անառակ ըլլալ։ Չորիքեր գործել զոր պէտք է «յանցանք գործելէ յետոյ միայն պատժել» և այս ալ առանց «մտանջենապէս դասէն դրկելու»։ Անցեալին մէջ, անառակ եղած ըլլալը պատճառ մը չկրնար ըլլալ որ այդ ազան ներկային դամ ապագային մէջ չուզղուի, ուստի պէտք չէ որ մերթ ընդ մերթ վարժուհիին քմածին պատիժներուն ենթարկուի։

Կարճ խօսքով ասենց արդիւնքը գիտէ՞ք ինչ կ'ըլլայ—չատերուն մէջ միայն մէկ հատը և ամէնէն կենսակոնը նշանակեմ—ազան դասէն, ուսուցիչներէն կը պաղի, դպրոց չուզեր յաճախել օր ասոր հետեւանքը կ'ըլլայ. բարոյական մահ, փճացում և վերջապէս դուռ ալ, ձեր օգտակար կարծած յիշեալ մեթոտով ատոր բացարձակ միակ հեղինակը կ'ըլլաք։

Ա. Պ.

ԱՆԳԻՐԸ

Ու եղաւ որ Ձեզ հարցուի թէ՝ Ձեր պապերն ու մայրերը կաղանդի և Աստուածայտնութեան ատներուն ինչ կ'ընէին.—կը պատասխանէք թէ՝ «Անգիր դպրութեան Բ. հատորի Ա. և Բ. տարակներուն մէջ գրուած են, որք հրատարակուեցան»։

Գին ամբողջին 25 ղրուշ

Պազատալեան գրատուն, Սուլթան Համամ, թիւ 14։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԸ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ, 31 Դեկտ. 1902

Տարեկան «Եօթնեակի աղօթքի ժողովները տեղի ունեցան, անցեալ շաբաթ, տեղւոյս նորակառոյց ժողովարանին մէջ։

Ամէն տարի սովորաբար երկեռ մեծ բազմութիւն մը ներկայ կը գտնուի այս ժողովներուն։ Երբոր գիշերուան մութին մէջ եկեղեցւոյն զանգակը կը զարնուի, ինչ որ անսովոր բան մըն է ամբողջ տարւոյն ընթացքին մէջ՝ միայն մէկ չաբաթ, ամէն կողմէ մեծ ու պզտիկ կը վազեն կուգան ժողովարան, չատեր՝ մանուանդ պառաւներէ ու երիտասարդներէ՝ պարզապէս նոր բան մը տեսնելու փափաքով։ Այս ժողովներուն մէջ վերցած, մէկ կողմ նետուած կ'երեւին կրօնական խարութիւնը և պղտութիւնը. հոն քով քովի տրոյ նստած են Հայ Եկեղեցիի զաւակն ու բողոքականը, ինչպէս նաեւ Հայ-Կաթոլիկը և նոյն իսկ կրօնապէս անհոգն ու անտարբերը։ Եւ ինչո՞ւ համար այսքան հետաքրքրութիւն և այսքան բազմութիւն (չորս հարիւր հոգի առնող ժողովարան մը՝ ամէն գիշեր գրեթէ 600 հոգի կը լեցուէր... նոյն իսկ ըսելով գրաւելով և դուրսի գրան առջեւ լեցուելով).— վասն զի ամէն գիշեր տալ և այլ անձեր տիտի խօսէին կարեւոր նիւթերու վրայ։

«Ազգեր ու անոնց վարիչները» նիւթին վրայ խօսող էֆենտին յատկապէս ցիչեց այս երկրին Վեհապետը, որ չա՛ռ բարի և վեհ նպատակով կը հրամայէր Իր Տերութեան պաշտօնեաներու և Բրիտանիայ Հոգեւոր Պետերու, որպէս զի կարելի եղած ամէն միջոցներ գործածէին, Իր Բարձր կամաց համաձայն, գինեմոլութեան առաջն առնելու և անոր աւերիչ հետանքը կասեցնելու համար։ Սատեփան էֆ. Մակարեան կարդաց նաեւ հայ թերթերէ առնուած կտորներ, որոնց մէջի «Թրքուհիի մը նամակը» ա՛յնքան յուզեր է ներկայ եղող Հայ կիներէն մին, որ մեւ օր իր ձեռքով գրած նամակ մը տարեր է յիշեալ էֆ-ին, որով (նամակով) որսագին բարեմաղթութիւններ և աղօթքներ ըներ է Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Այս ժողովները Աղօթքի ժողով ըլլալով, ուրիշ անձեր ալ մասնակցեցան հոգեւոր երգ առաջարկելով, խօսելով և աղօթելով։ Տերը արդիւնաւոր ընէ։

ՆԵՐԿԱՑ ՈՄՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

14 Յունվար 1903

Ֆրանս.	3% (3% Français)	100 —
Բէյժ	(Tab. Turcs)	363 50
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	29 70
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	124 50
Գանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	595 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	151 50

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ՏՊԱՐԱՆԷՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ
ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ
ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ
Հայերէն թարգմանութեամբ
կը ծախուի Գալաթիոյ Ալի Ճատէսի «Իրգամ» և «Մանզումէ» ապարանքներուն կից (Վաթան) գրատան մէջ թիւ 38։
Գին 40 փարայ
Գաւառներու համար 60 փարայ։
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԱՄԷՆ ԱՆՀԱՅԻ

)(87)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԴԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԳԱՍԻՄ

Մեր խելքին սահմանին յաթող զարմանալի նմանութիւն մ'է եկեղեցին. անքանը բանաւորէն ՝գասուցուելով կ'օժանդակէ անոր՝ իր վեհագոյնը՝ խիստ նուազաս։ Մարդէն մեծ է (եկեղեցին), որքան ընարուած Մովսէսէն մեծ է, անոր յաղթող ցուցը. առուելութիւն ունի բանաւորէն՝ որքան Աստուծէն՝ ծաղկած խարիզուար գաւազանը անոր. գերազանց է մասուրներէն, որքան գեղ ձեղքող սքանչելագործ մայկեակը որ փայլեցաւ արուեստով՝ Եղիայէն ու Եղիսէէն։ Սրբազան ձեռքերուն՝ կրնապահի և ամենակարող օգնութիւն կը պարգեւէ, մաքրելով զանոնք քան թէ զինելով. քարի և հողի գոյակայ նիւթական մարմին մը՝ (եկեղեցին) որ հարազատ է սուրբերուն և զգայուններուն։ Իրր անմահ վէմը կենդանի, թէ՝ կը կործանէ և թէ կը կանգնեցնէ. իրր գարաւորը ամէն հոգիներու, հրաշալի ազդեցութեամբ թէ՝ կ'անիծէ և թէ՝ կ'օրհնէ, իրր անհերեւոյթները տեսնող՝ մէ՛կը կը խայտառակէ իսկ միւսը կը հովանաւորէ. իրր ալարածներուն տիրոջ հրամանատարը անուանվը նշանակելով՝ իրեն կը կանչէ։ Յաւիտենական լեռան պէս՝ անհարուածելի է իր գէմ հուսաբաղներին. հոգեւորները կ'օրհնայ, իրր լարուած հնարքի՝ Մեծ Աբուհասագէտին. Քրիստոսի քայլերուն ճեռեւելով անմեղ և անխախտ կերպով կը քալէ. առանց ամենալու պատառ ունենալու՝ բարձր ձեռքութեամբ, հմտարհեղակոյ գլուխ կը բարձրանայ, գովասանի պէս։

Ժ.Ա. Այն տաթիւն մեծ է որքան թիւնը (եկեղեցիին) որ, մինչեւ իսկ Աստուծոյ պատկերին վրայ տեղեւուածներուն մէջ ալ խորթ կը դնէ կանոնով (երանայ, պարզաբարոյ, միրաբուած, եւն.)։ Ընարութեան չատ մը փորձերէն հաց եթէ մարդ մը սխալելով համարձակի մտնել անոր գաւիթին ներս, անիկայ (եկեղեցին) չզլծուիր, այլ կը նեղուի անպարտաներու թերութեան համար. ընդհանրապէս, այլ կը ներէ ընորհին չափը չգիտցողներուն։ Ինքն իր գլխուն՝ իր յանցանքներուն պատճառով չգալուր (փակուիր), այլ մեր գործերէն կը խանդարուի տիրոջ անմառելի խարիզուրդին համար՝ կենդանութիւն տուող ոգիները երիւ անգամ բռնել չթոյլատրեր (ինչպէս Գրիսասս իր ոգիները երկու անգամ բռնել չթոյլատրեց Մոգթաղենացիին (Յով. Ի. 7) այլ ուրիշ իւղարեր կենարու հետ՝ մէկ անգամ (Մտթ. ԻԸ. 9) զոր կը մեկնեն թէ ներելի չէ մէկ օրուան մէջ երկու անգամ Ս. Հաղորդութիւն ընդունիլ). մեկնոյն օրը երկու անգամ չի ցուցներ նոյնը (չթոյլատրեր մէկ օրը երկու անգամ պատարագել միեւնոյն եկեղեցիին մէջ) որպէս զի առանց ընարութեան մասուցուելով չխայտառակուի նուէրը (պատարագ)։ Ինչ որ զերծ է ամէն ապականարար սխալ զօրեղագոյն կը վչտակցի մեր ցաւերուն ու կը լրացնէ մեր պիտոյքը. առանց ձայնի՝ հրամանով կը դառնայ իրրեւ ոգի։

ԺԲ. Նաեւ (Նոյի տապանէն) կրկնապատիկ երջանիկ տապան մ'է մաքրող (եկեղեցին), որ աշխարհային աւերներէն խեղդուելէ կը պահպանէ։ Ո՛չ թէ անբան գազաններու չատ մը դասակարգով ու քիչ մարդով (տապան մ'է) այլ՝ երկրայիններուն հետ երկնայիններն ալ իր մէջ կը հաւաքէ. ո՛չ թէ խոսված ալիքներու վրայ կը տարուբերի, այլ երկինքի բարձրերը կը վերանայ։ Իրր Աստուծոյ Հոգիին հրամանգուած աշակերտ՝ նենգութենէ կը փախչի, (չինութեանը տաթիւ) մարմնոյն տրուած հարուածները՝ ո՛չ թէ մահուան ըղձք՝ այլ կեանքի ապահովութեամբ՝ գեանակոխ, տարին սայլի մը վրայ բեռցուելով տարուի՝ ձեռքով գնուելիք անարժէք տաճի նման։ Ո՛չ թէ մարդու լեզուով, այլ հրեշտակներուն խօսքով կը խօսի. թէեւ տանջ չունի, բայց ունայ ուշադրութիւն կ'ընէ ու կը լսէ. թէեւ խօսքի նմանող ձայն չունի, բայց Յիսուսի գործերուն պատգամները համայն ազգերուն կը պատմէ ու կը հաչակէ. թէեւ խաղացող շարժականութենէ զուրկ է, բայց Աստուծային կենդանի հոգւոյի մը նման կ'ազդարարէ։

(Շարունակելի)

)(76)(

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ» ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՄԱՐԴ ՄԱՐԻՄ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ժ.

Ծնողական սէր

—Ատանկ մի՛ ըսէք... Ձեր հօրը անէծքը անռելի՛ բան մըն է...՝ ըսաւ Լիւսիէն։ Ժա՛ն, կ'աղաչեմ, մի՛ նեղուիր այդ անէծքին, մի՛ ընդունիր զայն... Դուք գիտէք թէ ես ո՛րքան կը սիրեմ ձեզի, բայց ձեր երջանկութիւնը ապահովելու համար, ես պատրա՛ստեմ բոլոր զոհողութեան...

—Դո՞ւք...

—Այո՛, պիտի գոցեմ. կաչկանդե՛մ սիրտս... և պիտի խեղդեմ սէրս...

—Ան չէ՛, չէ՛, ըսաւ Ժա՛ն՝ ահոր փաթթուելով։ Ձե՛մ ուզեր... Ձե՛մ ուզեր...

—Կը պղտաքի՛մ...

—Ձէ՛... չէ՛... չէ՛...

—Ժամանակ մը ալ կ'քաշանք...

Թերեւս ձեր հայրս աւելի պիտի յարգէ զիս օր մը։

—Հայրս կ'ասէ՝ ձեզ. լաւ գիտեմ։

—Ի՞նչ փոյթ... եա իր ասելութենէն չեմ վնասուիր, բա՛յց չե՛մ ուզեր ձեր դժբաղդութեան պատճառ ըլլալ... Ներեցէ՛ք ինծի սիրելի Ժան... Եթէ գիտնայիք թէ ի՞նչ ջանք կը թափեմ ասոնք ըսելու համար ձեզի, և հրաժարելու համար ձեր սէրէն... Բայց ձեզի՛ համար է որ կ'ընեմ, ձեր երջանկութեա՛նը համար այս զոհողութիւնը...

—Ձե՛մ ուզեր..., պատասխանեց Ժան՝ ուժգին սեղմելով զայն։ Դուք լաւ գիտէք թէ, ես կը սիրե՛մ ձեզի... Մնացեալը ի՞նչ փոյթ...

Նօտարը խօսակցութեան խառնուեցաւ, և ըսաւ թէ Լիւսիէն չատ մեծ խղճմտութիւնով կը կատարեր իր պարտականութիւնը։

—Ձէ՛, չե՛մ ուզեր, կրկնեց ջղաձգօրէն աղջիկը։ Ալ հարս չպիտի տեսնամ։ լմնցած է ամէն բան...

Եւ նոր դիմադրութեան մը առջեւ աւելցուց—

—Աղջկան պարտականութենէս աւելի, որ բնութիւնն կեանքի հետ սահմանած է ինծի, այն պարտականութիւնը ալ կայ՝ որ Աստուած ձեւացուցած է սիրտս մէջ... Սէրը՝ որ ծընունդին արդիւնքը չէ, այլ կեանքին... Սէրը՝ որ ե՛ս ընարեցի։ Էմոնտ, ինչպէսպէս, ալ առ խօսքը մի ըսէք ինծի, ապա թէ ոչ պիտի կորսնցնեմ թէ, դուք պիս չէք սիրեր՝ այնպէս՝ ինչպէս որ ես կը սիրեմ ձեզի, որովհետեւ կը տեսնաք թէ ամէն բանի պատրաստ կը գտնուիս ես... ու ամէն բան զոհած եմ։

Թշուառակը կանխագուշած էր արդէն այս արդիւնքը։

Իր խօսքերը զայն պիտի յուզէին աւելի, որովհետեւ գիտե՛ր թէ իր զոհողութիւնը անդունդի պիտի ըլլար։

Իր այդ տարաբաղդ ուրիշ արդիւնք չպիտի ունենար, քան երիտասարդ աղջկան իրեն հանդէպ տածած զգացումին քարբօքոմը։

Ա՛հ հիմա Ժանը իրե՛ն էր. բոլորովի՛ն իրենը, բացարցակօրէն իրենը։

* * *

Գ. Լաւօշ երեք օր եաքը երկու նօտարներու այցելութիւնը կ'ընդունէր, որոնք «յարգական հրաւէրով», կոչուային իր հաճութիւնը խնդրել Ժանի Լիսիէնը Ֆաւրէօզի հետ ամուսնութեանը համար։

Գ. Վերալէ Ժանին հօրը հետ բարեկամ ըլլալուն համար չէր ուզած այդ պաշտօնը յանձն առնել։ Մինակ աղջիկն խնդրանքին համաձայն, պէտք եղած կարգադրութիւնները ըրած էր։

Երբ նօտարները ներկայացան, Գ. Լաւօշ զարմացաւ կանխաւ, դեռ պատճառը չիմացած։

Յետոյ, երբ անոնցմէ մէկը օրինական թուղթը աւաւ անոր կարդալու, Ժանին հայրը խուլ կատաղութիւն մը զգաց, և ուակին կրցաւ ուժամաքար զսպել ինքզինքը։

Բայց երբ իր գաղափարը հնչեցուցին «հաճութիւն տալու համար իր աղջիկին՝ Օրիորդ Ժան-Մարկրիթ Լաւօշին, Գ. Էմոնտ որ Ֆաւրէօզի հետ ամուսնանալուն» համար, փորփռեցաւ։

Կատղած ձայնով մը էր, որ պատաց.

Բացարցա՛կօրէն կը դիմադրեմ, և միշտ պիտի դիմադրե՛մ այս ամուսնութեան համար... Երբե՛ք հաճութիւն չպիտի տամ...

Երբ առաջարկեցին իրեն ստորագրել թուղթը, Գ. Լաւօշ մերժեց բացարցակօրէն, և նօտարները մեկնեցան։

Առջի այս պաշտօնական դիմումէն ամիս մը եաք, երկու հոգի կրկին ներկայացան Գ. Լաւօշին, և առկայն նորէն մերժեց զանոնք ալ։

Ուստի, Գ. Լաւօշին երրորդ դիմում մը ընելէ եաքը, երբ տեսան որ ալ վերջնապէս կը դիմադրեր ան բոլորովին, ամիս մը վերջ որոշեցին ամուսնանալու համար որոշում մը տալ իրենք իրենց պաշտօնապէս։

* * *

Լիւսիէն որ Ֆաւրէօզ իր կոզմէն կատարած էր բոլոր կարեւոր ձեւակերպութիւնները։

Իր ժարեսի քաղաքը եկած, և իր եղբօր ծնունդեան թուականը հաստատած էր, որովհետեւ ալ հասասատապէս «Էմոնտ» կեղծ անունին տակ էր որ պիտի ամուսնանար Ժանին հետ։

Ո՞վ կրնար վերջապէս իրեն դիմադրել կամ դիտողութիւն մը ընել։ Մինակ իր եղբայրը՝ որ Ամերիկա կը գտնուէր, և որ բնաւ լուր չունէր ասդին անցած դէպքերէն։

Մրեւնոյն օրը ծնած, Գ. որ Ֆաւրէօզի երկու աղաքներուն ծնունդի թուականները իրարու ետեւէ նշանակուած էին քաղաքային օրինական տետրակին մէջ։

Լիւսիէն իր հօրը անձնասպանութեան պարագաները և օրը յայտնած էր, ինչպէս նաև մօրը մասին բան մը հնարած՝ որուն այնքան ատնէ ի վեր հեաքը փնտռած ու չէր գտած։

Թոքմ. ԵԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

ԼՈՒՂԷԹԻ ՆԱՃԻ

Այս անինակարեւորը և անզգաստ բառարանը որ համաւաւոր Մուսլիմ Նամի հեղինակութիւնն է, ամբողջովին ապուած և քիչ ժամանակ մէջ կրկին տպագրութեան արժանացած է։ Մուսլիմ Նամի իր ունեցած բաղմակողմանի հմտութեամբ այնքան մեծ ծառայութիւններ մատուցած է Թուրք լեզուին ու գրականութեան, որ իրաւա՛մբ իր անունը խորին յարգանքով կը յիշուի այսօր թէ բոլոր Օսմանցիներէն և թէ արեւելքի լեզուներով հետաքրքրուող օտարազգի նշանաւոր անձնաւորութիւններէ։ Հանգուցեալ հեղինակին այս գլուխ-գործոցն որ Թուրք լեզուին մէջ գործածուած Արաբերէն Պարսկերէն և ուրիշ լեզուներէ առնուած բառերու և ոճերու իմաստ ու գործածութեան եղանակները կը բացատրէ սահուն, պարզ և հասկանալի ոճով մը։ կ'արժէ որ մուտ գտնէ մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Թուրք լեզուի բոլոր ուսուցիչներն ու ուսանողներն պէտք է մէկ մէկ օրինակ ի ձեռին ունենան անկէ։ ԼՈՒՂԷԹԻ ՆԱՃԻՆ լրիւ կազմ կը ծախսի առ այժմ զեղչուած գնով և միմիայն 25 դանկան (բուն գինն է 40)։ Դուառներու համար՝ փոխադրութեան ծախքն է 8 դանկան։ Դիմել Ասքր գրասուն, Պ. որ Ալի Ճատաէսի թիւ 44։

ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գոլիս Զամմանճըլար Եօխուշ Թ. 50 եւ Կալաթալիեիսէէ Գալտրըմ, 695

Զարդարեան եղբայրները՝ գոհացնելու համար իրենց Բերայբաշնակ յաճախորդները՝ մասնաճիւղ մը բացած են Կալաթա, Եիւքսէք Գալտրըմ, Թ. 695, ուր՝ ինչպէս նաև Գոլոյ գրատունը, կը ծախուին ամէն տեսակ և ամէն լեզուի վեպական, դասական, գրական, նոր թէ գործածուած գիրքեր։ Կը գտնեն մատենադարաններ եւ գործածած գրքեր։ Կը պատրաստեն կազմի և տպագրական գործեր, ոճան միչտ ոճան։ Կը գտնեն ու կը վաճառեն գործածուած դրոշմաթուղթեր, Հաւաքածոներ, Գոլիս ապուած հանդէսներ և լրագիրներ որոնց մէջ գրական գեղեցիկ ժամանցներ կը գտնուին։ Մեծ գեղչեր, ապառիկ վաճառում գրքերու, (երաշխաւորութեամբ)։ Վարձքով կուտան վիպական գրքեր որոնց բնութերցումը հաճելի է ձմեռուան երկար գիշերներուն մէջ։

ԿԱՂԱՆԴ ԿԱՂԱՆԴ

Կաղանդի առթիւ մեծ մթերք օրացոյցներու, ծոցի, գրպանի, յուշատետր, հմայոտ, ընտրեալ Տարեցոյց, աղօթագիրք, ինարի կազմերով, ոսկեզօծ թուչկայ են. և.։ Միակ կեդրոնատեղի Մկրտան աղօթագրքերու. ամէն կազմերով. 15, 22 և 30 զրչ.։

ՈՐԻՇ ՏԵՂ ՄԻ ԴԻՄԷՔ բայց եթէ Զարդարեան գրատունը, եթէ Գոլիս կը բնակիին՝ Զարմանքբլար Եօգուշ աղբիւրին դէմ, Թ. 50. եթէ Բերայաբնակ էք՝ Եիւքսէք Գալտրըմ, Թ. 695։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ —Ա. Յարութիւնեանի ԼԻՈՒԱԾ ՖՆԱՐԸ, սիրուն բանատեղծութեանց հատոր մը որ պատիւ կը բերէ համակրելի հեղինակին։ Սիրուն կազմով և տպագրութեամբ։ Գին 5 զրչ.։ 20—15

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւապես տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Աչքունը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլանան, ծունկերը կը կարմին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը որոտի և դեռ այս կարգի շատ մը անանգաստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը տորէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեօն՝ Օ վօ Լէցիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հրատարեց որ կորսուած ոյժը կատարելագործէ կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ գեղձուներու պատճառով տկարութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վօ Լէցիթին Պիլեօն Օ vo-lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէցիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիէն և Ը ծախսի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

Իւրաքանչիւր Դեղին Պողը, նոր չնուած թղթորդին ճիշդ դիմաց 600 կանգուն գեղին մը կայ ծախու, որ ունկնիւն գլուխ է և տասներկու կանգուն երես ունի ճատաէին վրայ ու 50 կանգուն երես ալ՝ փոգոցին մէջ։ Ծովահայաց ու խիտ օգտուն, յարմար օգտէտ բնակարանի չինութեան։

Դիմել «Մանզումէ»ի խմբագրատունը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

43 Պատկերներով զարդարուած

Կը պարունակէ

ԲԱՍՄԻ սրբազան յօդուածները մեր ընտանեկան բարքերու վրայ,

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆի ամէնէն սիրուն ոտանաւորներէն մէկ քանին,

Մ. ԳԱԼԷՆՏԵՐԵԱՆի Ակնդիի նոր թիփերը. Ֆորբիտեա բանայիրի պատմութիւնը՝ Ակնդիներու բերնէ եղած, եւ թէ այդ տոհմակիցները ինչպէս կը մեկնեն հեռագիրը, Ֆօնօկրաֆը, եղեէտրակամուրիւնը, եւլն։

Եւրոպական բոլոր Վեհապետներու եւ Վեհապետուհիներու պատկերներն ու անոնց իրարու հետ ունեցած ընտանեկան կապերը։

Նաեւ զուարճալի՛քներ, առածներ, զէպեր, օգտակար գիտելի՛քներ, եւն։

Գին 5 դանեկան || Թղթասարով 6 դնի.

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, ՊԱՅ-ԱԼԻ ՃԱՏԷՍԻ 38

ՅՕԳՕՏ ՏԱՐԻՈՅ

ԳՐՊԱՆԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱ

Սարքեան եւ Ընկ. տպարանէն հրատարակ ելաւ գրպանի Պատկերազարդ Օրացոյցը 1903 տարւոյ, որուն մէջ կը գտնուին Եւրոպական բոլոր վեհապետներու պատկերները։

Կեդրոնատեղին է Սարքեան և Ընկ. տպարանը։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց և Բերայի ծխավաճառաց խանութները։

ՏՕՔԹ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԷՆ ՎԿԱՑՈՒԱԾ

Վիրաբոյժ, մանկաբարձ, մասնագէտ կանանց ճիւանդութեանց.

Կը դարմանէ ներքին և արտաքին հիւանդութիւնները. կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւնները վերջին կատարելագործեալ դրութիւններով։

Բարիզի, Նանսիի հիւանդասցներու մէջ երկար տարիներ օգնական բժշկի (էքսթէրն) պաշտօնը վարած ըլլալով, գործնական և փորձառական երկար ուսումնասիրութիւններ ընելէ վերջ՝ այս անգամ Կ. Պոլիս եկած և հաստատուած է Բերա, Թարլա-Պաշի 136 թիւը։

Դա. Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն որ կէս օրէն վերջը իր բնակարանը, մասը 1—3 (Ը. Ե.)։ Երեքշաբթի օրերը միեւնոյն ժամուն կը դարմանէ ձրիաբար կարօտ հիւանդները։

ՅԱՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմթիլէյ՝ օն պիր սէնէ մուգաատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէսէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ դայրէթ ու իսթիգամէթիյէ հէր քէսին հիւսիւրիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպապը Նամուս վէ ինսգաթեան վէ պիրինճի օրնքի տավ վէ թիճարէթ տավալարը իրի։

Պու մաքթուպարը եէկեանէ տէյնիթոր՝ Տէրսէատէթամէ կալաթատա Գէորգ պէյ խանընատ 1, 2, 3 Ն՝ ը մաղազարատա, Մ՝ Սիանէյ Նուվէլ վէ գումարնիսը արը։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՑԱՃԱԽՈՐԴԱՑ

ԴԻՒՐՈՒՔԵԱՆ

ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒՋԷՔ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԳՈՇԱՐԷԼԷՆՆԵՐ

ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ

Մեծ-Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ գաւազաններ։

ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համարչնչաթղթական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԽԻԿ ԴՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ ինքատուած չեն % 10 զեղչով եա հ'առնուին

ՖԻՐԻՆԿ ՊԻՇՄԷԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԵՆԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆաւզրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզսիսիոնատա 23 մէտալեա իւէ 16 պէօյիւք միւքաֆաթա նաիլ օլմուշ արը։

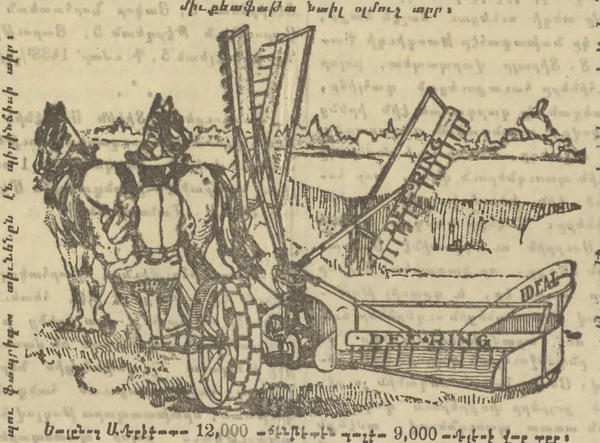

Պիլէնէ մախսուս ուչէմի ու էյնամաթ էյ պիրինճի սիր։

Պու ֆաւզրիգա ամէնէն իւյուք ու էյնամաթլը մաքինան է։

Պու մաքինանը ամէնէն գիւրին ու ամրագոյն մաքինան է։

Ամէնէն ամրակազմ մաքինան է։

Ամէնէն ամրակազմ մաքինան է։

Ամէնէն ամրակազմ